

THE NEW YORK CENTER FOR PAIN MANAGEMENT AND PHYSICAL THERAPY

Eli Inzlicht-Sprei, MD
Medical Director

A comprehensive state of the art center
for the treatment of all types of pain.

- Arthritis
- Back Pain
- Cancer Pain
- Facial Pain
- Headaches
- Muscle Disorder
- Neuropathy
- Orthopedic Injuries
- Post-Stroke Pain
- Sports Injuries

PHYSICAL THERAPY

Many modalities including:
Electrical stimulation, ultrasound,
therapeutic exercises, hot packs, etc.

HYDROTHERAPY OCCUPATIONAL THERAPY

MEDICAL TREATMENT

Including nerve blocks,
Epidurals, Trigger points etc.

5911 16th Avenue
Brooklyn, NY 11204
Tel. 718-232-2300

Best wishes from

The Inner Garden

in the Monsey Hub

845-352-6076

*For a variety of
Sugar-free but tasteful
cookies and cakes*

(sweetened with Sorbitol)

come to

ZISHE'S

HOME MADE BAKERY

40 MAIN STREET, MONSEY

845-426-3309

קמח ישן • געזופט די מעהל
אייער באקוקט טעגליך

FRESH DAILY • KEMACH YOSHON
FRESH EGGS CHECKED • SIFTED FLOUR

בהשגחת הרה"ג ר' יחזקאל גאלד שליט"א

בעזרה שייית

על הטוב יזכרו

הרה"ג המפורסם נודע לשם ולתפארת בדרשותיו הנחמדים נהל בית חינוך "בית רחל"

ה"ה כש"ת מוהר"ר פנחס יונג שליט"א

אשר עומד לנו לעזר בכל עת ועונה, לבא ולשתתף באסיפותינו, וגם לרבות בעצות והדרכות להנהלת המוסד,
יה"ר שתשרה שכינה במעשי ידיו, בברכה והצלחה בכל צעדיו

הרה"ג המפורסם בדרשותיו הנפלאים, להחיות נפשות האומללים, ולהפיח בהם נשמת חיים

ה"ה כש"ת מוהר"ר עזריאל טויבער שליט"א

ישלם השם פעלו ויזכה להצלחה וברכה בכל מעשי ידיו

וגם לרבות העסקן נמרץ לכל דבר שבקדושה, מסור בלב ונפש להצלחת האירגון

ה"ה כש"ת הרב מנחם גאלדשטיין הי"ו

יתברך משמי מעל בברכות והצלחות בכל משאלות לבו לטובה, אמן.

ויברכה' מרובה לאלו שעזרו לנו בהוצאת הקונטרס, אית מאן דעזר בגופו,

ואית מאן דעזר בממונו, ואית מאן דתרווייהו איתניהו ביה, ואית מאן דרוצים בהתעלמות שמם.

כולם יתברכו משמי מעל בברכת בני חיי ומזוני רויחי, בזיויגים הגונים, והרחבת הדעת

מתוך בריות גופא ונהורא מעליא ומתוך אושר ועושר אכיה"ר.

יהודה לוי וזו' ליבא רבקה קליין

שנדבו סכום הגון להדפסת הקונטרס

לזכות רפואה שלימה להחולה דוד לייב בן פריידא בתושח"י

לע"נ

הרה"ג המפו' מוה"ר יצחק נפתלי בן מוה"ר רפאל אהרן זצ"ל קנאפפלער

רב דקהל עדת יראים סאנטיאגא טשילי יצ"ו

נלביע ז' כסליו תשנ"ב לפ"ק תנצב"ה

נדבת בנו ר' ישראל קנאפפלער נ"י

וזאת הברכה יעלה על ראש כבוד אבי מורי הרה"ג מוהר"ר יחזקאל מייזליש שליט"א אבי"ד אוהעל יצ"ו, ועל
ראש אמי מורתי מרת בלומא הינדא תחי', שמעודי הי' להם תמיד עינא פקיחא בשימת לבי לתורה ויראה, וגם
עומדים תמיד לימיני בכל עת ועונה בלב ונפש חפיצה, והי' הטוב ישלם גמולם שיזכו לרוות רב נחת ושמחה
דקדושה מכל יו"ח כאות נפשם, בבריות גופא ונהורא מעליא והרחבת הדעת וכט"ס עד מאה ועשרים שנים.

והני נשי במאי קא זכיינ וכו' זוגתי החשובה המושכלת אשה יראת ה' היא תתהלל מרת מלכה לאה תחי',
אשר עומדת תמיד לימיני לסייעני בכל עת ועידן שאוכל להמשיך בעבודת הקודש. ויהי רצון שנזכה ביחד לגדל
יו"ח לתורה ולבעלי תורה ולחופה ולמעשים טובים, ונזכה לראות ולרוות רב נחת ושמחה דקדושה מכל יו"ח
מתוך עושר ואושר ובבריות הגוף ובהרחבת הדעת בלי שום פגע רע ומכשול מעתה ועד עולם, והשי"ת ימלא
כל משאלות לבינו לטובה אמן.

אלעס האט א השבון

מיט רשות פון יהונתן שווארץ

א דארפסמאן פון די אלטע צייט
פארט זיך א נסיעה זייער ווייט
אין א בית המדרש איז ער קיינמאל נישט געווען
ווי זעט אויס א שוהל וויל ער זען

אין שטאטישן בית המדרש איז ער אריין
ער זיכט א פלאץ אויף שבת צו זיין
מ'האט אים אויפגענומען אזוי ווי עס פאסט
שלום עליכם! א חשוב'ער גאסט

פרייטאג ביינאכט געפעלט אים אלעס
ער כאפט אזוי פיל התפעלות
געזינגען צוזאמען האבן אלע
לכה דודי לקראת כלה

סיקומט אבער שבת צופרי
א בעל תפילה צו הודו שיקט מען צו
מען פארשיקט אים צו שוכן עד
ער פארשטייט נישט פון דעם די פשט

ער איז געווען א שיינער בעל תפילה
מען האט אים פארשעמט פאר די גאנצע קהילה
ער האט געדאוונט געשמאק און הויעך
מ'האט אים פארשיקט אן א יישר כח

ביים ליינען א נייע מציאות
שטייט א גבאי און ער טיילט עליות
דער ערשטע עלי' א בחור'ל באקימט
ער קוקט אים אן אינגאנצן פארקרימט
א אינגערמאן האט באקומען שלישי
און אן אלטער איד האט באקימען שישי
וואס טוט זיך מיט'ן גבאי פארשטייט ער נישט
אלט און יונג האט ער אויסגעמישט

צום גבאין איז ער צוגעגאנגען
אן ענטפער טוט ער פארלאנגען
דו האסט אזא מאדנע התנהגות
ביטע פארענטפער מייע פראגעס

עס טוט מיר וויי ליידער
פארוואס טיילסטו נישט עליות מיט קיין סדר
ווען דו גייסט מיט א סדר איז אסך מער גרינג
פארוואס מישסטו אויס אלט און אינג

דער גבאי זאגט אים דו רעדסט זייער נאריש
איך גיי דיר נישט אלעס זיין מפרש
ביסט קוים געקומען דא צוגיין
און שוין ווילסטו אלעס פארשטיין!!

דער משל זאגט אונז דער הייליגער חפץ חיים
איז דאך גלייך צו דעם מענטש און דעם מלך חי וקיים
דער מענטש איז דער גאסט וואס קומט אויף דער וועלט דא אהער
און די גבאי מיינט מען אים דער הייליגן באשעפער
דער מענטש איז קוים געקומען אויף די וועלט דא צו גיין
גלייך האט ער שאלות און ער וויל אלעס פארשטיין
פארוואס איינעם גייט גרינג און איינעם שווער
פארוואס איינער האט ווייניגער און דער צווייטער מער

איינער האט רחבות אלעמאל
דער צווייטער מיטשעט זיך אן א צאל
פארוואס יענער אזוי דרינג ער פארדינט
און איך מיטשעט זיך יעדן טאג מיט אזויפיל צער אזויפיל פלאג
איך האב קוים לחם לאכול צו געבן פאר מיין קינד

איינער א משפחה ערליך און שיין
קינדער איינס ביי איינס מלא חן
א צווייטער צער גידול בנים אן א שיעור
איינער טוט שידוכים זייער גרינג
מ'צוכאפט זיינע קינדער ווען זיי זענען אינג
ביי א צווייטן גייט אזוי שווער, ה' פ.ו. פונקט ביי מיר?

א טימל אין שטאט א פחד א שרעק עס פאלט
יעדער שרייט באשעפער אוי געוואלד
א ביטערע צרה פאסירט אין א משפחה
יעדער פרעגט פ.ו. על מה עשה ה' ככה

הייליגער באשעפער סיטוט דאך אזוי וויי
שווער צו פארשטיין פ.ו. פונקט ביי זיי
האט אנגעטראן אזא צער און אזא קלעם
יעדער איינער פרעגט למה ה'?

קינדער שטעם חטא לא טעמו
פרעגן וואו איז מיין טאטע מאמע?
זיי דרייען זיך ארום מיט שווערע פראגעלעך
טרערן טוט מען פארגיסן
פארוואס ווערן אוועקגעריסן
אזעלכע אינגע ביימער און אינגע צווייגעלעך

ביי איינעם געבוירן געווארן א קינד
לא עלינו נישט געזונט
טאטע און מאמע פרעגן מיט וואונדער
זיי שטייען אומגעדולדיג
א ריינע נשמה אומשולדיג
הייליגער באשעפער פ.ו. פונקט מייע קינדער!?

מענטשעלע מענטשעלע דו האסט דאך טאקע אין די וועלט א חלק
אבער וויסן זאלסטו אז דו ביסט א גאסט אויף צייטווייליג
איך פיר שוין די וועלט טויזנטער יארן
יעדע זאך האט א חשבון א קלארן
און דו ביסט קוים געקומען דא צו גיין

יעדע זאך וואס איך טו, איז דא א סיבה דערפאר
צו דו זעסט אז ס'איז גוט, צו דו מיינסט אז ס'איז חלילה צער
ס'איז נישט פאר דיר צו זיין מברר
ואין לך רשות להרהר
מיין טיער קינד דו קענסט נישט אלעס פארשטיין!!!

ב
ר
י
ש
ת
ת
ש
"ו

מג"א ס"י ש"ז סק"ו, שו"ע הרב ס"י שכ"ח ס"י"ט, מנחת פתים שם, אגלי טל מלאכת טוחן ס"י י"ז סקל"ח, תהלה לדוד סקכ"ב וסקמ"ט, קצות השלחן דין חולה אות ד' וזכרון יוסף (פאק) אות קס"ז, וכ"כ שו"ת שבט הלוי ח"ח ס"י צ"ג ושו"ת אור לציון ח"ב עמוד רצ"ה.

יב) ואם א"א ע"י שינוי מותר לעשות כל הבדיקות ורפואות כדרכו שהם בכלל פיקוח נפש הדוחה שבת. וכן את הזריקות האינסולין עצמם לא יעשו בשום אופן ע"י שינוי שעלול להביא לידי סכנה יתירה.

יג) ומותר לעשות הבדיקות בשבת לא רק ע"י החולה בעצמו אלא גם ע"י אחר, כי ההיתר לחלל שבת בפיקוח נפש בין ע"י עצמו ובין ע"י אחרים, כמ"ש הלבוש ס"י שכ"ח ס"ב דילפינן מקרא וחי בהם ולא שימות שפירושו שיחיה בהם ולא שימות בהם, והיינו אפי' אחרים יסייעו לזה שלא ימות בהם ע"י"ש, וכ"כ שו"ת ח"ס אר"ח ס"י פ"ד דאין חילוק אם החולה מפקח על עצמו או אחר בעבורו, כל המפקח מקיים מ"ע ודוחה שבת כמו במל בשבת אין חילוק אי האב המל או אחר ע"י"ש. וראה בשו"ת חלקת יואב ס"י י"ד שכתב הטעם דרשאי לאחרים לחלל שבת עבור הצלת החולה, מדין שליחות דהם נעשים שלוחים לגבי מעשה ההצלה ע"י"ש, ופשוט שאין הכוונה מדין שליחות דא"כ כשהחולה אינו בר שליחות לא ניתן לחלל שבת בעבורו וזה א"א, א"ו מדין כל ישראל ערבים זה לזה וכ"כ שו"ת בית שערים ס"י קי"ב ודע"ת ס"י שכ"ח ס"י"ד בשם ספר האשכול.

החותם בברכה מרובה
גבריאל ציננער

ויש להביא סמך לזה מא"ר ס"י ש"א סקמ"ג שכתב מה שנוהגים הבחורים להקל לצאת שכורכים הפצול"ט (היינו שמקנחין בו האף) סביב רגלים והוי הוצאה וכתב דהתיר משום כבוד הבריות ע"י"ש, וכ"כ שו"ת קרן לדוד ס"י צ' מדנפשיה ע"י"ש, ולכאורה הו"ל למימר דישב בביתו כל יום השבת, א"ו כיון שהתירו משום כבוד הבריות מותר לילך בכל מקום שירצה וכ"כ בני"ד דהוי לצורך רפואה שיש בו חשש סכנה.

ועוד שאפי' לילך לטייל בשבת הוי דבר מצוה כמ"ש רמ"א ס"י תטל"ו ס"א שרוצה לילך בבשבת בפרדס שיש בו שמחה מקרי דבר מצוה, וביאר בערוה"ש ס"א דכל דבר שהוא עונג שבת מצוה דכתיב וקראת לשבת עונג וכן כשרוצה לילך בשבת לשמחה או לביקורם שנהנה מזה מותר, ומקורו ממדרש רבה דברים פרשה ג' אות א' כתיב וישבו העם ביום השביעי ואת סבור שמא לרעתך נתתי לך את השבת, לא נתתי לך אלא לטובתך כיצד אמר רחב"א את מקדש את השבת במאכל ובמשתה ובכסות נקיה ומהנה את נפשך ואני נותן לך שכר מנין שנאמר וקראת לשבת עונג ע"י"ש. וא"כ כשאדם כלוא בבית כל השבת בזה מבטל מצות עונג שבת ובתורה כתיב למען ינוח עבדך ואמתך כמון.

[ומה"ט התרתי סמוך לבית המדרש שנשפך הרבה מים והרחוב מלא טיט שמותר להביא קרש להניחו על מים, כדי שלא יתלכלכו בגדים של הציבור ויתבזה והו"ל כבוד הבריות כדי להציל מבזיון ובפרט במקום רבים וכמובן שההיתר רק בטיט ורפש אבל לחלוחית מים אין בו משום בזיון ואסור].

וא"כ למעשה יש לעשות לכתחילה כל הבדיקות בשינוי דיש לסמוך על שיטת הרמב"ן שגם מלאכה דאורייתא מותר בדרך שינוי כמ"ש

על הטוב יזכר

דודי איש האשכולות הרבני הנגיד רודף צדקה וחסד
ראש וראשון לכל דבר שבקדושה בר אוריין

ה"ה מוה"ר פנחס לויפער שליט"א

שעזר לן בסיוע דאית בה ממש,
ביזכות זה יתברך ממעון הברכות בתורה וגדולה במקום אחד
ויזכה לבנין וחתנין רבנן מתוך עושר ואושר,
ולא ימוש התורה מפיו ומפי זרעו ומפי זרעו עד עולם, אכיה"ר.

ותהלה לדוד סק"ד שבחולה שאין בו סכנה אסור לחוס ע"י נכרי כשאפשר לחממו בבגדים עיי"ש, א"כ מבואר להיפוך מדברי אבנ"ז שכתב דבאיסור דרבנן הותרו לגמרי וא"צ להדר לעשות בהיתר, ויפה השיב לי הגאון רבי פישל הערשקאוויטש שליט"א לחלק בין הדבקים דנהי שבמקום חולי לא אסרו חז"ל והוי היתר גמור לעבור על איסור, מ"מ באופן שא"צ לעבור כלל על האיסור ויכול לעשותו בהיתר ואין האיסור צורך לרפואתו לא התירו כלל, אבל הכא שיש צורך בהוצאה אע"ג שיש עיצה אחרת בהיתר מ"מ ע"י האיסור יותר ניח להתרפאות לא אסרו דהוי מעשה היתר ואין כאן מחלוקת.

וא"כ בני"ד שהחולה מחלת סוכרת מוכרח לישא התרופות וא"א להיות בלא זה ואם אין אנו מתירין לצאת ברחוב מוכרח להיות כלוא בבית כל השבת וזה בודאי יזיק לבריאותו או עכ"פ שלא יועיל לו וע"י שמתירין לו לילך ברחוב עם התרופות כראוי בודאי יהי' לניח נפשו ויגרום שרמת הסוכר יהי' כסדר ויעמוד על מעמדו, שיש להתיר לישא ברחוב כלאחר יד שאיסור דרבנן התירו לחולה בפרט כשיש ספק סכנה, וכן הביאור הלכה סיים דאם יש חשש ע"י מניעה ידידה יחלה ויכבד חוליו, מחלל עליו את השבת עיי"ש.

ובהיותי באה"ק דיברתי עם הגאון הגדול בעל שו"ת ציץ אליעזר שליט"א אודות מה שהחמיר בספרו ח"ג סי' ל"ד שאין להתיר לחולה לישא בשבת כדורים כלאחר יד במקום שאין עירוב, והצעתי לו דברינו שחלק מן הרפואה בפרט למחלת סוכרת הוא לצאת ולבוא ושלא יהי' כלוא בבית וכיון שהמחלה היא סכנה, לכן יש להתיר, והסכים ע"ז, ומודים דרבנן היינו שבחייהו.

יא) ובה יש ליישב מה שהעיר חכ"א על דברינו שאמרתי להתיר לחולה צוקער רח"ל שמוכרח ליקח תרופות כשאוחזו חולשה אפי' באמצע השוק והוי חשש פיקוח נפש. והוריתי שיביא התרופות כלאחר יד כגון בכובע וכדומה דהוי הוצאה כלאחר יד ובפרט בר"ה שלנו אין כלל ר"ה בזה"ז עכ"ד. והעיר ע"ז דאה"נ רשאי לילך לצורך כגון לצורך מצוה להתפלל, אך מי יאמר שמוותר לילך בכל מקום שרוצה אולי רק בבית המדרש הקרובה כדי למעט האיסור בכל מה שיוכל, יפה העיר שהרי מבואר ברמ"א סי' ש"א סל"ג דאסור לצאת במעות התפורות לו בבגדו ויש מתירים במקום פסידא אבל אם יוכל להיות יושב בבית ולא לצאת לא יצא משמע שעדיף לשהות בבית כדי שלא יעבור על איסור הוצאה אפי' כלאחר יד.

ויש לחלק דהיכא שתלוי לצורך האדם כגון לבריאת הגוף שאני והראיה שהרי דנו הפוסקים בהיתר הוצאת מטפחת אף בשבת כלאחר יד דהוי כבוד הבריות כמ"ש שו"ת לבושי מרדכי סי' קל"ג ושו"ת קרן לדוד סי' צ' ולא עלה על דעת הפוסקים לומר שישאר כלוא בבית, א"ו דדבר הנצרך לאדם מותר לו לצאת בכל מקום שרוצה וכ"ש בני"ד שהוא דבר הנצרך לבריאות גופו ממש. ונראה כיון שהתירו התירו בכל אופן דלא מצינו שמחויב לילך לבית המדרש הקרובה לבית או לבית מדרשו הרגיל, א"ו כיון שהתירו לילך לצורך מותר בכל אופן.

במקום צערא לא גזרי רבנן, ואינו דומה לאיסור תורה למאן דאמר דחוי, דאין לשאול למה תעשה התורה איסור וידחה, טוב שלא יהי' איסור באופן זה דאין זו שאלה שדברי תורה מוכרחים מחוייבין המציאות עיין בספר תפארת ישראל פי"ח, ולמאן דאמר לא הותרה אי אפשר שלא יהי' איסור כלל, ועל כרחך איסור הוא אלא שנדחה, אבל איסור דרבנן אפשר שלא יגזרו במקום זה ולא יהי' איסור כלל כמו קודם שגזרו, ובודאי הותרה, ועל כן אפילו אפשר לשנות אין צריך לעשות בשינוי, ואף הרמב"ן מודה בזה עיי"ש. וכ"כ שו"ת דברי יציב או"ח סי' ק"ע דאיסור דרבנן הוי הותרה לכו"ע עיי"ש.

וכ"כ בספר מאורי אש להגרשז"א ז"ל עמוד י"ח מדנפשיה וז"ל ולענ"ד נראה פשוט דהנה יש לחקור לשיטת הרמב"ם דכל איסורי דרבנן אסורים הן מן התורה משום לא תסור, א"כ אמאי שרי שבות במקום חולי, והא לדעת הרמב"ם איסור דאורייתא הוא, ולא שרי כי אם במקום חולי של סכנה, ועכצ"ל כמו"ש הש"ש בש"א פי"ג בשם זהר הרקיע ליישב קושית הרמב"ן על הרמב"ם, שכיון דכל איסורי דרבנן בכלל לא תסור הוא א"כ איך הקילו באיסורי דרבנן לומר ספיקא דרבנן לקולא, כיון דכל מה שאסרו חכמים הוא אסור מן התורה, וכי' בספר זהר הרקיע ליישב שכך הורשה מאת מתקני התקנות ללכת בהם לקולא כדי להפריש ביניהם לדברי תורה, הם אמרו והם אמרו, ולפי"ז ה"נ כאן ע"כ צ"ל דמעיקרא בשעת הגזירה לא גזרו כלל על השבות במקום חולי, ולגבי חולה לא היתה שום גזירה, והרי הוא היתר גמור ולא דחיה, והוי כמו מלאכת אוכל נפש ביו"ט דחשיב היתר גמור וה"נ כאן עכ"ל.

ועפ"ז ביאר בספר קובץ הערות (להגרא"ו) את התוס' יבמות דף ז' ע"ב ד"ה וראה. וז"ל ור"י מפרש דבסוטה דייק פי' דהוי דאורייתא, מדקתני הוציאוה הוציאוה תרי זימני, דאי לאו דהוי איסור דאורייתא לא הוי ממהרין כל כך עכ"ל, וביאר בקובץ הערות עפ"י דברי התיבות סי' רל"ד דבאיסור דרבנן אין איסור מצד עצם הדבר, אלא משום דקעבר על דברי חכמים, ואם אין כונתו לעבור אינו בכלל האיסור, וה"נ כיון שנכנס בהיתר אין חייב להוציאו במהירות כ"כ, כיון שאין כונתו לעבור, וכיון דכל האיסור הוא שעובר על דברי חכמים, א"כ במקום שהתירו ודאי הוי בגדר הותרה, כיון דעכ"פ אינו עובר על דברי חכמים.

ובאמת כבר מבואר בנשמת אדם לבעל חיי"א כלל ס"ט סק"ב באריכות שהוכיח מרמב"ן והר"ן דאיסור שביתת שבת קיל מאיסור אכילה שהרי בשאר איסורים אם אפשר הדבר בהיתר אסור ליתן איסור אפי' בחולה שיש בו סכנה כמ"ש הרמ"א יו"ד סי' קנ"ז ובשבותי שבת ג"כ מותר וע"כ דשאני איסור אכילה עיי"ש, מוכח דבאיסור שבת שהותרה אפי' באופן שיכול לעשות הרפואה בהיתר.

ודון מינה לנ"ד כיון שהיתר הוצאה לצורך רפואה לא תקנו חז"ל דוקא למעט בהוצאה בכל מה דאפשר אלא הואיל והותר הותרה ובפרט דכאן א"א להוציא דרך היתר.

י) אולם ע"י במ"מ פ"ב מהלי שבת הי"ד ותו"ש סי' שכ"ח סק"ו

ח) ובהיותי בזה יש לעיין שמצינו בכמה מקומות שהתירו מלאכה דרבנן במקום צערא כגון ס"י שכ"ח סכ"ח במפיס מורסא שהתירו להוציא ממנו ליחה המצערת וכן התירו להוציא קוץ התחוב בבשרו אף שמוציא דם משום דהוי מלאכה שא"צ לגופה, וכ"כ שו"ע הרב סל"ב וכן התיר ס"י שכ"ח סקמ"א להמחלות על חולה רוח רעה דהוי מלאכה שא"צ לגופה, וכן מצינו בסי' שט"ז ס"ז שהתירו לצוד נחש שלא ישכנו דהוי מלאכה שא"צ לגופה, וקשה למה לא התירו איסור דרבנן ע"י ישראל בחולה שאין בו סכנה, וכבר העיר במקצת בבית מאיר ס"י שכ"ח סל"ז וכתב דמלאכה שא"צ לגופה קיל טפי עיי"ש, וצ"ע שהרי מבואר במג"א ס"י ש"ז סק"ז ובכמה פוסקים דשבות של מלאכה שא"צ לגופה חמיר הואיל שבעצם עושה מלאכה.

וכ"כ שו"ת רעק"א ס"י י"ז להחמיר בשבת כל מלאכה שא"צ לגופה עפ"י הר"ן דשייך לטעות בו ויבואו להתיר גם בצריכה לגופה, אכן ממג"א ס"י ש"מ סק"א ושו"ע הרב ס"ב שהתירו לאשה ששכחה לקצוץ צפרניה דמותר לקצוץ ע"י נכרי לצורך טבילה דהוי שבות דשבות במקום מצוה דקציצת צפרנים הוא מלאכה שא"צ לגופה עיי"ש וצ"ע.

ואולם באמת אין צריך לומר חילוק שכבר אמרו הפוסקים שאין מדמים בשבותים זה לזה אך מה שאפשר לבאר יש לפרש ובלמוד הישיבה אמרתי שנראה שהתירו חז"ל לעשות פעולה לסלק הדבר המצער אותו או שעלול לצערו כגון הוצאת קוץ או מפיס מורסא אף שאותו פעולה באיסור התירו לסלק הצער, משא"כ בחולה שאין באפשרותו לעשות פעולות לסלק החולה מיד אלא לעשות פעולה שהועיל לו במשך הזמן אפשר דלא התירו. ובזה מיושב קושית הפמ"ג וביאור הלכה ס"י רע"ח ד"ה החולה דלמה לא התירו לכבות הנר לצורך חולה שאין בו סכנה כמו שהתירו לכבות גחלת עץ בשביל היזק רבים עיי"ש כיון שגם אחר שמסלק את הנר המצער במחלתו ישאר אלא שיוקל ונייחו לו מעט בזה לא התירו. ולפי"ז צ"ל שמה שהתירו בחולה רוח רעה להתיר מחלבה מיירי שע"י התזת החלב מסתלק מיד הרוח רעה.

וכ"כ מג"א ס"י שכ"ח סקמ"א ושו"ע הרב סמ"א דמותר במקום צער יתירא להתיר חלבה על מי שנשף בו רוח רעה דהוי מלאכה שא"צ לגופה ותמה בתוס' שבת סקנ"ט הלא הוי צריכה לגופה שהא צריכה לחלב כדי להסיר ממנו רוח רעה עיי"ש, ולפי הנ"ל שודאי שברצונו לא ה"י באה לו הרוח רעה, דמוטב לו שלא יבוא והוי בכלל משאצ"ל ומכ"כ אדמו"ר מקלויזענבורג צ"ל שמעתי שהסרת רוח רעה אינו דבר שבא אלא רק סגולה ואפשר שבוה האופן לא הוי מלאכה הצריכה לגופה דבעינן שיהא צריך למלאכה בדרך הטבע כדרך שנעשו המלאכות במשכן.

ט) ובשו"ת אבני נזר יו"ד ס"י קי"ח אות ה' כתב שבדרבנן במקום שהתירו משום צערא דודאי אמרינן הותרה לא דחוי, דלמה לחכמים לגזור איסור ושיה"י נדחה, טוב שלא יגזרו כלל במקום צערא ולא יצטרך לדחות איסור, וכן לשון הש"ס גבי גונח מפרק כלאחר יד

הנר ע"י שינוי. וסיים דאפשר להחמיר בדבר שאין הכל בקיאיין עיי"ש, מוכח דבשאר שבות דרבנן יש להקל לחולה שאינו בו סכנה. וכ"כ בספר דברי שאול עדות ביוסף ח"ב לקוטים עמוד ל"ח ג', ומשם בחידושי רבי יוסף שאול מסכת שבת דף צ"ב ע"א, שהתיר לאחד שהיה צריך לתת לגוי ב"צ (שטר) בשבת והוא נחוץ לו לאיזה פרנסה, ואם לא יתן לו בשבת יפסיד העסק, והוא יושב מחוץ לעירוב ואין לו תינוק או גוי לשאת עמול, התירו שישים זה על הכובע והיה מוציא המשאוי על ראשו, והביא דשמע בשם זקנו הרב הגדול הצדיק מו"ה דוב בעריש היילפרין זצ"ל, שהתיר בעיר ברעזאן דאין עירוב וצריך לילך לביהכ"נ וביהמ"ד, להוציא הפתחות על ראשו משם חשש גניבה עיי"ש. הרי שהתיר הוצאה כלאחר יד במקום הפסד גדול.

וגדולה מזה ראה בשו"ת לבושי מרדכי או"ח תנינא ס"י קל"ג וכן ביו"ד תנינא ס"י קמ"א שהביא מעשה רב מהח"ס שכתב מטפחת אף כלאחר יד והוציאו לרה"ר כלאחר יד דהוי הוצאה שלא כדרכו ומשום כבוד הבריות עיי"ש, וכ"כ שו"ת קרן לדוד ס"י ל"ח עפ"י מחצית השקל ס"י שיי"ד סק"ג ושו"ת מהר"ם בריסק ח"ב ס"י ס"ה וסימן ס"ו. וגי' שבותים קלוש ליה איסוריה כמ"ש מחצית השקל ס"י שיי"ד סק"ה ושו"ת ח"ס ח"ו עיי"ש, וכ"כ שו"ת מהר"ש ענגיל ח"ג ס"י מ"ג להתיר הוצאה כלאחר יד במקום צורך גדול כגון תעודות שדרכו להראות מטעם הממשלה דהוי רשות הרבים דרבנן והוצאה שלא כדרכו ומלאכה שאין צריכה לגופה עיי"ש ובקובץ וילקט יוסף שנה י"ז ס"י ס"ז, ובפרט דליכא בזה"ז ר"ה כלל כמו שהארכתי במק"א, וראה בקצות השלחן ח"ד עמוד י"ב שהאריך בשיטת הר"ן דשבות כלאחר יד מותר ע"י ישראל דוקא באופן שהם תרי דרבנן, וראה בתהלה לדוד ס"י ש"ז סק"ח, וא"כ בני"ד דהוי תרתי דרבנן לכוי"ע יש להתיר הוצאות תרופות כלאחר יד, ודון מינה כ"ש וק"ו לני"ד, וכ"כ שו"ת משנ"ה ח"ז ס"י נ"ו. ויש לצרף שיטת הרשב"א שבת דף ה' דאין איסור הוצאה אלא למטה מעשרה ובשו"ת מלמד להועיל ס"י ס"ד מצרפו להמקילין לצאת בשעון של זהב שישא למעלה מ"ט עיי"ש.

וידוע שיטת הרשב"א שבת דף ק"ו דכל שעושה משום מצוה לא הוי מלאכה הצריכה לגופה וכע"ז במהרי"ק שורש קל"ז דעושה מלאכה לאונסו ע"י כפיה אין בו איסור דאורייתא כיון שעושהו רק מחמת שירא פן ימיתוהו הו"ל מלאכה שאינה צריכה לגופו עיי"ש, והחכמת שלמה ס"י ש"ו הביא ג"כ לצירוף דלצורך מצוה נקרא מלאכה שאין צריכה לגופה עיי"ש, וע"י בשו"ת תפארת אדם כלל י"א.

נמצא בני"ד דהוי ג' שבותים א) הוצאה שלא כדרכה ב) מלאכה שא"צ לגופה שנהי שסו"ס מתכוין להוציא התרופות מ"מ אין זה מרצונו הטוב דמוטב הי' לו שלא יהי' החולי כלל, וכמ"ש התוס' שבת דף צ"ד ע"א ד"ה ר"ש ושו"ע הרב ס"י רע"ח, וכ"כ שו"ת דברי יציב ס"י ק"ע שחולה הנוסע בשבת לא נוחא ליה בתכלית המלאכה וכל כוונתו רק להצלת נפשו ואף שרוצה לנסוע כעת מ"מ אין זה מרצונו הטוב כי אם מחמת החולי הרודף אחריו והוי משאצ"ל עיי"ש. ג) שאין דין רשות הרבים בזה"ז.

הוי דחוייה כותב בס"ד היה חולה שיב"ס וצריך בשר שוחטין לו ואין אומרים נאכילנו נבילה וכי כי השבת ניתנה כבר לדחות בהבערה ובישול וכי רואים להסברא דשבת ניתנה כבר לדחות לא תליא בפיקו"נ הותרה, ולכן סעי' ד' מכריע כשיטת הה"מ וזה ראיית הצמח צדק דאף שהתניא סובר דחוי' סובר כשיטת הה"מ.

ובזה היסוד מתורץ שפיר כל הקושיות הנ"ל דאף דהחולה שיב"ס מ"מ לגבי מאכלות אסורות עדיין לא נדחה אצלו איסור זה ושפיר לא מאכילין לו אלא הקל הקל, וכן קושית האבני נזר והבה"ל מתורץ, דאף דהחולה שיש בו סכנה ומחללין יוכ"פ במלאכה בעבורו אבל איסור אכילת יוהכ"פ עדיין לא נדחת בשבילו ע"כ צריך אומדנא אם הוא צריך לאכול, דמלאכת יוהכ"פ ואיסור אכילת יוהכ"פ הם שני איסורים נפרדים.

וא"כ כיון שדרך בחול לילך עם התרופות בכל מקום ומתיישב דעת החולה בזה ובפרט שלא יהא כלוא בבית בשבת, שזה עצמו שאינו יכול לילך לבית המדרש ולשמחות יגרם להעלות מעלה דרגת הסוכר כידוע למבין, שבמחלה זו הסוכר בגוף יכול לעלות ולירד לפי מצב הרוח של האדם, ולכן יציאה מביתו הוא חלק מרפואתו, א"כ בכלל כל צרכי החולה ומותר לעשות בשבת.

ו) ובפרט שמצוי שכמה פעמים מרגישין חולשה יתירה או כואבים, ומבואר בשו"ת אמרי יושר ח"ב סי' מ"ג שהוכיח וז"ל ובדבר הספק לענין אי שהי' לו מיחוש מורידין והי' לו כאב גדול מאד מאד ורצו לנסוע עמו בשבת ללבוז אם שרי דזה הוי מכה של חלל ובשו"ע מבואר דוקא בועא או מכה, ולענין כאב שיניים כי הרב צ"ל דאפילו כאוב ליי טובא לא הוי מכה של חלל ובב"ח שם מבואר דכאב גדול הוי כמכה של חלל ומצאתי בשו"ע הרב בקו"א ליו"ד סי' קפ"ז ס"ק י"א שכתב בפשיטות דמהסוגיא דע"א כ"ח מוכח דכאב גדול הוי כמכה של חלל דוודאי יש שם איזה בועא או חבורה והביא מדברי הבה"ח סי' שכ"ח שכי' כן עיי"ש, ובודאי דיש לסמוך ע"ז למעשה ובפרט דספק סכ"נ להקל ומ"ש הרב בסי' שכ"ח דאף כאב גדול לא חשיב כמכה של חלל היינו בנודע בבירור דאין שם מכה אבל בספק יש להתיר כמפורש בקו"א הנ"ל עכ"ל. וכ"כ שו"ת צמח צדק יו"ד סי' קי"ט ומנחת שבת סי' צ"ב סקכ"ה (ופלא שבקצות השלחן סי' קל"ח סקל"א לא הביא מהנ"ל עיי"ש). הרי שכאבי גדולים חשוב כפיקוח נפש וכ"כ בני"ד שהחולשה וכאבים זה סימנים לתגבורת המחלה.

ז) אכן כדי למעט בחילול שבת יש עצה לישא התרופות כלאחר יד כגון בכובעו וכדומה דהוי רק איסור דרבנן. וכ"כ הרמ"א סי' ש"א סל"ג ושו"ע הרב סל"ח שהתירו הוצאה כלאחר יד במקום הפסד וגם י"א שעכשו אין לנו ר"ה אלא כרמלית, וכ"כ בשו"ע הרב סי' ש"ג סכ"ג דהוצאה שלא כדרכו מותר דאיסור דרבנן כדן שבות בשבת או הפסד מרובה עיי"ש, וכ"כ שו"ת מהר"ש ענגיל ח"ז סי' כ'.

ועי' במג"א סי' ש"ז סק"ו דשבות שלא כדרכו מ"מ עיי' ישראל במקום פסידא וכ"כ דע"ת סי' רע"ח בשם שו"ת גור אריה יהודה (תאומים) סי' ק"ז שגם לצורך חולה שאין בו סכנה התירו לכבות

אכן שו"ת מהרח"ש ח"ג סי' ז' ומנורה הטהורה לשו"ע סי' שכ"ח סק"ו ושו"ת שו"מ מהדורא ד' ח"א סי' מ"ב כתבו בכונת המ"מ דהיכי כשמלאכות שוות לתועלת החולה אסור לו לחלל את השבת ורק היכי שיש יותר תועלת ונחת רוח להחולה כגון במדורה אע"ג דאפשר לחממם בבגדים ולא יסתכן מ"מ החולה מקבל נחת רוח טפי במדורה רשאי לחלל שבת במדורה עיי"ש, והארכתי בנט"ג יו"כ. וא"כ בני"ד שודאי יפה לחולה להיות מוכן אצלו התרופות בכל עת מצוא והוי בגדר דברים שרגילין לעשות לחולה דמותר לכו"ע לשיטת המ"מ.

ועוד נראה שישוד המ"מ שהתיר בכל צרכיו אף שאין בהם סכנה, שחז"ל הבינו שכל דבר שיש בו קירוב רפואתו והרגשתו לצורך ריפוי הוי בכלל ישוב דעתו של החולה ובכלל פקוח נפש, וא"כ בני"ד שהחולה מתיישב דעתו בזה שיש אצלו התרופות שיהא מוכן בכל עת מצוא.

ונהי דלכתחילה פוסקים להחמיר דלא כמ"מ, כמ"ש בשו"ע הרב ומ"ב סק"ב שלא התירו לעשות דבר שאין במניעת סכנה אלא ע"י נכרי, וסיימו ונכון להחמיר באיסור של תורה, וא"כ בני"ד דהוי חשש ספק פיקוח נפש לכו"ע יש להקל.

ה) והנה בשו"ת שו"מ הנ"ל מקשה על שיטת הה"מ דא"כ למה מאכילין לחולה שיב"ס הקל הקל ביומא דף פ"ג ע"א, הא אף שאין במניעת הדבר סכנה אפ"ה כל שיש סכנה בגוף החולה מותר אף שיכול להאכיל שאר דברים, והבה"ל הנ"ל מקשה ממתניתין יומא פ"ב חולה מאכילין אותו ע"פ בקיאיין ומבואר בכמה ראשונים דמתני' מיירי בחולה שיב"ס אלמא דצריך אומדנא אם מסוכן לו התענית אע"פ דבחול בודאי היינו נותנים לו לטעום ממאכלות היפים לחולה אעפ"כ ביוהכ"פ צריך אומדנא.

ובשו"ת אבני נזר או"ח סי' תנ"ג ג"כ מקשה דביו"כ כתבו הפוסקים חולה שיש בו סכנה שרי לאכול דוקא שיש במניעת האכילה סכנה אבל אם במניעתה אין סכנה אסור לאכול, ולשיטת הה"מ כל צרכי חולה שיב"ס מחללין אף שאין מניעת אותה דבר סכנה, ונראה לתרץ על פי המבואר בשו"ת צמח צדק הנ"ל דאף דסוברים כשיטת הראשונים דפיקוח נפש דחוייה ג"כ סוברים שיטת הה"מ, וסברת הה"מ הוא כיון שנתנה שבת לדחות על ידי חולה זה בדברים שבמניעתם יהי' פיקוח נפש נדחת השבת לשאר צרכיו של חולה זה אף שבמניעתם לא יהי' פקו"נ. ולכן כשרוצים ליתן לחולה שיש בו סכנה מאכלות אסורות שיש ספק אם הם מרפאים יש מקום לאסור, ולא שייך סברת הה"מ כיון דאיסור זה עדיין לא נדחה אצל חולה זה עיי"ש.

ויסוד זה למדתי מרא"ש יומא פ"ח סי' י"ד וז"ל שאלו את הראב"ד חושבי"ס אם לא יאכל בשר אם יש לפניו נבילה ואין לנו שחיטה אם לא שנשחט בשבת וכי יש לומר כי איסור שבת כבר ניתן לדחות בהבערה ובבישול וכי ומובא בב"י שכ"ח ד"ה הי' החולה צריך לבשר וכי. ולכן בש"ע הרב בסי' שכ"ח סי"ג יואף שכתב בפשיטת דפיקו"נ

הכוונה שבחולה שיש בו סכנה צריך ליהרר כל דבר שיוכל לגרום לחולשה שמא לא היה כוח בגוף להתגבר על מחלתו, לכן רשאי לחלל שבת כשהוא קצת צורך כדי שלא יגרום שיבוא יותר חולשה.

ג) אולם יש לעיין דנהי שמוותר לו לחלל שבת לעשות הפעולות, אך מי יאמר שהתירו ללכת ברה"ר עם התרופות אולי ישאר בביתו כל השבת ולא ילך ברחוב כדי למעט בחילול שבת. ונראה דקיי"ל כשיטת המ"מ שחולה שיש בו סכנה עושין כל צרכו אף לדבר שאין במניעתו סכנה, וכ"כ תשב"ץ ח"א סי' נ"ד, וז"ל אפי' הדלקה והבערה שהיא מלאכה גמורה וחייבין עליה סקילה וכתר עושין אותה בשביל חולה שיש בה סכנה אפי' שאין עיקר רפואתו בהדלקת הנר אלא שצריכין אותו לצרכי רפואתו, והכי תניא בפרק מפנין וכו' מכאן נראה שאפי' מפני ישוב דעתו של חולה, ואפי' אינו צריך לרפואתו, אלא ישוב דעתו, מדליקין את הנר וכו' וה"ה לשאר מלאכות שהחולה מתיישב דעתו בהם שעושין אותו בשבת עכ"ל.

וכ"כ שו"ע הרב ס"ד וסכ"ב שחולה שיש בו סכנה עושין לו כל מה שרגילין לעשות לו בחול ממאכלים ורפואות שהם יפים לחולה אפי' שאין סכנה כלל במניעת הדבר ההוא, כיון שמ"מ החולה יש בו סכנה עכ"ל, וכ"כ פמ"ג א"א סק"ד וסי"ב שאפי' שאין כל סיבה במניעת הדבר ההוא ואף אם לא יחממו כלל אפי' הואיל וצריך לו קצת עושין עכ"ל. וכן ביאר שיטתו בשו"ת צ"צ א"ו"ח סי' ל"ז דשיטת המ"מ דשבת הותרה אצל פיקוח נפש ולכן עושין אף דבר שאין בו אלא צורך קצת, וע"ד שאחז"ל ביצה דף ו' ע"ב יו"ט שני לגבי מת כחול שויהו רבנן עיי"ש, וכ"כ תורת שבת סי' שכ"ח סק"ה.

וכ"כ בגדי ישע סי' שכ"ח על המג"א סק"ד דעושין לו שרגילים לעשות לו בחול אפי' שאין סכנה במניעת הדבר, וז"ל פ"י התוס' שבת כגון שצריך חימום יכול לעשות לו מדורה אפי' דיכול לחממו בבגדיו, ולי נראה שאין צריך לזה דלדבריו ממני"פ אם חימום בגדים מהני כמו מדורה למה לו לחלל שבת, ואי לא מהני כל כך פשיטא שיכול לעשות מדורה. ולי נראה לפרש כפשוטו אם חימום הוא טובה לחולאת אפי' שאם אינו עושה חימום אינו בסכנה משום קירור, מ"מ מאחר שהוא חולי שיש בו סכנה לא ידענו כמה יכבד, ע"כ צריך לעשות כל מה שיש טובה לחולאת להשקטו וק"ל, וכן משמע לשון ההמ"ג וכן הוא הפ"י בב"י, וכן משמע לשון הרמב"ן בס' תורת האדם וז"ל עושין כל שרגילין לעשות בחול ממאכלים ורפואות שהם יפים לחולי עכ"ל. וכ"כ חיי"א כלל ס"ח ס"ט דבמקום הצורך יש להקל. וכ"כ בביאור הלכה ס"ד ד"ה כל שרגילים להביא כמה ראשונים דס"ל כשיטת המ"מ עיי"ש.

ד) והנה יש מחלוקת האחרונים בהבנת שיטת המ"מ, הפמ"ג א"א סק"ד וסקי"ז ושו"ע הרב סכ"ד ושו"ת צ"צ סי' ל"ז ס"ל בשיטתו דמותר לחלל שבת אף בדבר שאין במניעתו סכנת נפשות דשבת הותרה אצל פיקוח נפש, ולכן עושין אף דבר שאין בו אלא צורך קצת, וכ"כ תורת שבת סי' שכ"ח סק"ה ושו"ת חלקת יואב ח"א סי' י"ד עיי"ש. וקובץ הערות יבמות אות ד'.

שכ"ח סק"ו ומנחת שבת סי' צ"ב סקי"ז ושו"ת משנה שכיר יו"ד סי' כ"ז, שהיכא שיאמר הרופא דאם לא יעסוק ברפואה יוכל לסכן מותר לחלל את השבת אפי' שהוא עכשיו בריא עיי"ש. והטעם נראה דעיקר הטעם שפיקוח נפש דוחה שבת דכתיב וחי בהם ולא שימות בהם וא"כ היכא דע"י קיום מצוה יבוא לידי סכנת נפשות אמרה תורה שהמצוה נדחית ויחיה ואפי' אם הוא עכשיו בריא. וא"כ בני"ד שרופאים אומרים שאם לא יעסוק ויטפל ברפואות תמיד יהי מסוכן שודאי דוחה את השבת.

ב) עוד יש טעם להתיר עפ"י דברי שו"ע א"ו"ח סי' שכ"ח ס"ד שכתב מכה של חלל אינה צריכה אומדן, שאפילו אין שם בקיאים וחולה אינו אומר כלום, עושים לו כל שרגילים לעשות לו בחול. וכתב המג"א סק"ד כל שרגילין משמע אף על פי שאין בו סכנה במניעת הדבר ההוא, ומקורו במגיד משנה המובא בב"י. וצ"ע לעיין לקמן סיי"ח אשר שם כתב המחבר הק"ז דם ונצטן עושים לו מדורה אפילו בתקופת תמוז, וכתב עליו המג"א סקי"ז אבל לשאר חולה לא, לפי שאין בו סכנה, הא אם יש בו סכנה שרי אפי' שאין בצינה סכנה שאפר לחממו בבגדים (מגיד משנה) ועיין מ"ש סעיף ד', אבל בית יוסף כתב בשם רש"י שאם אין במניעת דבר ההוא סכנה אין עושין עכ"ל. ומבואר דלדעת הרב המגיד מותר לחלל שבת עבור חולה שיש בו סכנה, אפילו אם אין במניעת הדבר ההוא משום סכנה, ולדעת רש"י אם אין במניעת הדבר ההוא סכנה אין עושין.

וכ"כ שו"ת הרדב"ז ח"ד סי' ק"ל וז"ל שאלה שאלת אם מותר לעשות לחולה שיש בו סכנה בשבת דברים שאין בהם צורך כל כך, תשובה דבר זה מחלוקת בין הפוסקים ואני מן המקילין מדקאמרין דחוויה היא שבת אצל סכנת נפשות, ואם כן יהיה מותר לעשות לו אפילו דברים שאין בהם צורך, הא ליתא ודאי דאין כאן צד סכנת נפשות, אבל בדברים שיש בהם קצת צורך, אפשר שאם לא תעשה לו הדברים שיש בהם קצת צורך יבוא לדברים שיש בהם צורך הרבה, והדבר ידוע דאפילו ספק ספיקא דוחה את השבת, תדע שהרי שוחטין לחולה בשבת אפי' שאפשר להאכילו נבלה דאין בו אלא איסור לאו, משום דילמא ידע שהיה נבלה ויקוף בה ויסתכן עכ"ל.

וביאר בשו"ת אבני"ז א"ו"ח סי' תנ"ג דלעניות דעתי מקור הדברים דאפי' אין במניעת אותו הדבר סכנה חשיב סכנת נפשות, מהא דפ' הערל דף ע"א ע"ב דכא"ב ליה עיניה לינוקא אפילו כאב מעט אין מלין אותו, ומבואר בפוסקים דהוא הדין לכל כאב או לצער קצת, ואף שאין בכאב ההוא ענין סכנה חיישי שמא יצטרף הכאב ההוא לכאב המילה ויסתכן, והיינו משום דמילה בעצמותו הוא סכנה, כדאיתא בפ' הנזקין דף נ"ז ע"ב על פסוק כי עליך הורגנו כל היום זה מילה דפירש רש"י דזמנין דמיית [אלא דלא סגי בלאו הכי, דאם נחוש לסכנה זאת בטילה מצות מילה לגמרי], ושוב כל כאב חשיב סכנה שיצטרף כאב אל כאב ויסתכן יותר, הכי נמי בחולה שיש בו סכנה, הואיל אף יעשה לו כל צרכיו הוא מסוכן, שוב כל מה שיחסר לו חשיב סכנה, כי יצטרף חסרון זה אל הסכנה שיש לו בלאו הכי ויסתכן יותר עיי"ש.

מהרה"ג המפורסם מוהר"ר גבריאל ציננער שליט"א

בעמ"ח ספרים המפורסמים נטעי גבריאל

הסובל ממחלת הסוכרת (דייביטיס) אשר הוא בעצם מסוכנת, וכדי להעלות או להוריד מידתה יש ליקח תרופת אינסולין במזרק או בטבליות, והשאלה היא לנהוג בשבת הן לגבי הבדיקות וזריקה והן לגבי הוצאה בשבת במקום שאין עירוב.

א) הנה קיייל בשו"ע סי' שכ"ח ס"ה דפיקוח נפש אפי' ספק ספיקא דוחה את השבת, וא"כ כיון שדבר מוסכם וידוע הוא בימינו שסכנת מחלה סוכרת מרובה הן לראיית עינים והן לכליות ולשאר אברי האדם, וירידת או עליית המדה הצוקער גורם לקלקל אברים הפנימים שכמעט מאבדים עשתונותיהם מותר לחלל שבת, ואפי' באופן שעכשיו עדיין אין סכנה מ"מ ברור שאם לא יטפל בו כראוי עלול לבוא לידי סכנה, ואפי' אם עתה יכול להגביר על מחלה מ"מ במשך זמן יגרם שיתקוף עליו מחלתו ח"ו וקיייל בסי' שכ"ח ס"ה במכה שאינה חלל נשאלין בבקי ובחולה שאם יאמר שאם לא יחללו יש לחוש שיכביד עליו חליו ואפשר שמסתכן מחללין עליו את השבת, לכן בודאי דינא כפיקוח נפש ורשאי לחלל שבת עבורו.

וראה בשו"ת רבי עקיבא איגר ח"א סי' ס' שכתב דגם במכה של עץ על צד הריחוק יתכן ואחד מאלף יגיע לידי סכנה מהמכה, אבל לא התירו אלא במכה של ברזל, וכעין זה בפרק כירה דף מ"ה ע"א כדאי הוא רבי שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק, ופירש רש"י סכנה והרי בסכנה או ספק סכנה אפילו איסור דאורייתא נדחה, ומה צריך לסמוך אר"ש, אלא על כרחך דאין כאן עתה גדר סכנה כלל כדי להתיר איסור בשביל זה, אלא כיון שעל צד הריחוק יש הסתעפות סכנה, מיקרי שעת הדחק וסמכו אדר"ש. ושם דן לענין אשה שנחלשה האם שלה והוצרכה לתת טבעת, וכתב דבטבעת של מתכת דאיכא סכנתא לא חוצץ, מה שאין כאן בטבעת עץ וכתב להסביר שם דאין הפירוש יש בו סכנה ממש, אלא צער גדול ואפשר ע"ד הריחוק מני אלף שיצמח סכנה עיי"ש.

וראה ברש"י יומא דף פ"ד שאפי' נוכל להמתין בטח עוד איזה שעות ואז נוכל להבחין אם נצרך לחלל עליו את השבת אפי"ה לא ימתינו, אלא מחללין עליו מיד הואיל ועתה ספק יש לחלל עליו שבת עיי"ש.

וראה בקול סופר (להגאון רבי חיים סופר) עמ"ס שביעית דף קצ"ד שהכלל פיקוח נפש דוחה, לא נאמר רק בעידנים דאם לא יעשה האיסור יסתכן מיד, אלא אפי' אם יאמר הרופא שאם לא יאכל ביו"כ קרוב לבוא לידי סכנה בסוף השנה ג"כ דוחה עיי"ש.

ולפי"ז בני"ד במחלת סוכר ידוע שאם לא יתעסק ברפואות כתיקונו קרוב לודאי שיבוא לידי פיקוח נפש במשך הזמן, לכן דוחה שבת לעשות כל הבדיקות מידי יום ביומו.

וכ"כ בשו"ת ח"ס ח"ו סי' כ"ג והביאו להלכה בתהלה לדוד סי'

ר"ח אדר ר"ת "אני ד' רופאיך" תשס"ב

הנני בזה לשבח המפעל החשוב ריעים מתוקים שמטרתו לסייע ולחזק בניי הסובלים מהסוכרת רח"ל, המתנהל ע"י הרה"ג החסיד עושה חסד לאלפים בנשיק הרב צבי הירש מייזליש שליט"א על ישראל הדרתו במאנסי נ"י

אשר גודל המצוה אין די באר גמילות חסד בגופו ובממונו שעוסקים בעצה ובמעש האיך להנצל ממחלת סוכרת הן בגשמיות והן ברוחניות לשאלות הכרוכות בזה.

וראה ברמב"ם פ"ו מהלי יו"ט ה"ח שעיקר שמחת יו"ט לשמח אנשים האומללים. וכדאי להעתיק דברי האור לשמים פרשת ויחי עה"פ ג' גדוד יגודני וכו', נ"ל כי גד ר"ת גומל דלים פי' שמי שגומל חסד לזרע ישראל בכל כוחו, גדוד יגודנו אזי כתות של מלאכי השרת סובבים אותו ושומרים אותו מכל דבר רע ח"ו. והוא יגוד עקב פי' עוד זוכה שמבדיל ומכרית מאתו היצה"ר שנקרא עקב כמ"ש ואתה תשופנו עקב עכ"ל.

ויה"ר מלפני השי"ת הרופא חולי עמו ישראל שיקיים בנו הפסוק והסירותי מחלה מקרבך וברך את לחמך ואת מימך.

מהרה"ג המפורסם מוהר"ר שלום אליקים געציל בערקאוויטש שליט"א

דומ"ץ דקהל יטב לב בקרית יואל, מאנראו, יצ"ו

שפעת שלומים מגבחי מרומים לכבוד האברך החשוב ותיק
מלא עתיק מופלג בתורה ויראה טהורה בנשי"ק
הרה"ג מו"ה צבי הירש מייזליש שליט"א
מנהל המוסד ריעים מתוקים בעיר מאנסי ניו יארק.

אחדשה"ט לנכון הגיענו מכתבו דכמ"ה נ"י בצירוף תשובת הרבנים
הגאונים ה"ה הגאון אב"ד נייטרא מאנסי והרה"ג ישעי' בנימין
האלצער שליט"א בדבר השאלה אודות אנשים הסובלים ממחלת
דייביטיס בלע"ז ודעת הרופאים שיש לעשות בדיקת הדם לידע
דרגת הצוקער שלא יהא גבוה או נמוך שאז יש סכנה ח"ו, אם מותר
לעשות הבדיקת הנ"ל בשבת ויו"ט, גם אי צריך למעט שיעור אכילת
סעודת שבי"ק כדי שלא לגרום לעשות הבדיקות.

הנה לעשות הבדיקה הנ"ל צריך מקודם לתחוב המחט לאצבע
להוציא דם ואח"כ ליבדק את הדם כנ"ל, וכה ראיתי לידידי הגאון
אב"ד נייטרא ממאנסי בתשובתו באות ב' דהעיר דלשיטת הר"מ
דחובל חייב משום מפרק ושיעורו בכגורגרת, בני"ד דליכא שיעור
כגורגרת לא הוה רק איסור דרבנן ע"כ, ויש להוסיף ע"ז דהדברים
נכונים עפ"י דהלח"מ פ"ח מהל' שבת אות ט' דדעת הר"מ דחובל
חייב רק משום מפרק ואינו חייב משום נטילת נשמה דנטילת נשמה
אינו חייב רק בהורג לגמרי ולא בחבלה, מובא ג"כ במנחת חינוך
במוסד השבת מלאכת דש והסכים לזה, וכן הסכים לזה בספר חמדת
ישראל בקונטרס נר מצוה וז"ל שם דף מ"ז ע"ב ד"ה אמנם מה
שקשה טובא הוא על רבינו הר"מ ז"ל לפמ"ש הלח"מ בדעתו ז"ל
וכ"י מבואר בתשו' רבינו אברהם בנו ז"ל שלמד כן בדעתו דס"ל
להלכה דחובל ליכא חיוב דני"ג כלל וכל חיובא דחובל הוא רק מצד
מפרק ע"כ, ועיי"ש בדף מ"ח ע"א ד"ה אמנם, מלבד זאת כיון שרבינו
אברהם בנו ז"ל בתי' ברכת אברהם כתב להדיא שדעת הר"מ ז"ל
כהלח"מ דליכא בחובל משום ני"ג א"כ ממילא נסתרין הדי', ואם כי
דברי ר"א ז"ל תמוהים כמו שכי' במק"א, מ"מ בעיקר דבריו בודאי
ידע דעת אביו ז"ל על בוריין ע"כ, לפי"ז במקום דליכא שיעור
כגורגרת לא הוה רק איסור דרבנן, אבל לדעת הגאון מהר"ם פאדווא
מבריסק בספרו סי' ס"ד אות ב' דדעת הרמב"ם הוא ג"כ דחייב
בחובל משום נטילת נשמה רק דנוסף עוד חיוב מפרק, ולפי דעתו אף
לפי"ד הרמב"ם חייב אף בפחות מכגורגרת עכ"פ משום נטילת נשמה.

עוד יש להעיר אמ"ש הגאון הנ"ל באות ג' דבאופן דאין צריך לידחק
על האצבע ליציאת דם ויוצאת מאליה אינו חייב משום מפרק דהוה
רק גרמא ע"כ, ויש להעיר ע"ז דנראה דתליא בפלוגתת המג"א סי'
שכי"ח ס"ק נ"ג עם האבן העוזר בהעמדת עליקה אי חייב משום
מפרק, ולדעת המג"א ס"ק נ"ג והסכים לזה בספר אמרי בינה דני
שבת סי' כ"ז דחייב משום מפרק דלא מקרי גרמא, לפי"ז יש לומר
דתחיבת הנידעל באצבע לא גרע מהעמדת עליקה, ועיי' בשו"ת
מהר"ם שיי"ק או"ח סי' קט"ו, ומ"מ בודאי נכון לכתחלה יותר
לעשות באופן הנ"ל דלדעת האבן העוזר לא הוה רק גרמא,
וכמשמעות ד' רש"י מובא במג"א שם, ובגוף הדין נשאלתי כמה
פעמים בזה והוריתי לעשות הבדיקה ע"י שינוי, וכמ"ש הגאון הנ"ל.

ובדבר השאלה אי צריך למעט שיעור אכילת סעודת שבי"ק כדי שלא
לגרום לעשיית בדיקות ביום שבי"ק, נראה דבני"ד דעושין ע"י שינוי
דלא הוה רק איסור דרבנן אי"צ לדקדק בזה, עפ"י דהשו"ת אמרי
יושר ח"א סי' קפ"ה ד"ה ובגוף וז"ל ומוכח לכאורה מזה דאף
להסוברים דחילול שבת לחולה שיב"ס הוה רק דיחויא כמבואר
באו"ח סי' שכ"ח, אבל שבות דאמירה לעכו"ם או שבות ע"י ישראל
בגוונא דהותר לחולי שאב"ס הוה הותרה, וממילא דרשאין להרבות
ע"י נכרי כיון דזה הוה הותרה דמי ליו"ט, ועי' תשו' חסל"א מה"ת
א"ח סי' ס"ז שפלפל בזה, אם איסורין דרבנן דאישתרי לחולי
שאב"ס היא דיחוי או הותרה ע"ש, ולכאורה מתוסי' הנ"ל נראה
דהוה הותרה עכ"ל. וכ"ה בשו"ת שאילת שמואל סי' מ"ז דף ל' מדפי
הספר ד"ה והנה, ובכללים בסוף הספר אות כ"א כלל ח', וכ"כ
בחלקת יואה או"ח סי' י"ד ד"ה אך כל זה, וז"ל דשם היינו כיון דהוא
רק איסור דרבנן, ובדרבנן נ"ל דכל שמותר שוב ליכא איסור כלל, כיון
דבמקום חולה לא גזרו וכו' כיון דכל איסור דרבנן במקום שמותר
שוב ליכא איסור כלל, דרבנן לא גזרו רק במקום שמכוין לעבור עכ"ל.

ומצאתי שכבר כתב כן בשו"ת אבני נזר או"ח ח"א סי' קי"ח אות ה'
דכתב שם וז"ל ולפי זה נראה דכל שכן בדרבנן במקום שהתירו משום
צערא דודאי הותרה דלא דחוי', דלמה לחכמים לגזור איסור ושיהי'
נדחה, טוב שלא יגזרו כלל במקום צערא ולא יצטרך לדחות איסור,
וכן לשון הש"ס גבי גונח מפרק כלאחר יד במקום צערא לא גזרי
רבנן, ואינו דומה לאיסור תורה למאן דאמר דחוי' וכו' אבל איסור
דרבנן אפשר שלא יגזרו במקום זה ולא יהי' איסור כלל כמו קודם
שגזרו ובודאי הותרה עכ"ל. וכ"ה בשו"ת קרן לדוד סי' ע' ד"ה מעתה,
וכתב שם דלפי"ז מותר לגרום שיהא נעשה דיחוי שבת על איסור
דרבנן באופן דהותר, וז"ל אלא דבני"ד לכו"ע מותר לכתחילה
להשכיר המכס אף דאפשר שיבאו לידי חילול שבת דדוקא גבי פק"י
או מילה דהודחה אצל שבת כמבואר ברמב"ם פ"ב מה"ש ועי' מג"א
סי' שכ"ח סק"ט דהוא דלא כהרא"ש וכ"כ הר"ן בפ"ב דביצה ושייך
לומר דאסור לגרום דיחוי שבת משא"כ בשבות דרבנן דהיא היתר
גמור דהם אמרו והם אמרו דבמקום פסידא הותרה אינו אסור
לגרום שיהא מותר עכ"ל. וכבר קדמו בזה הגאון אב"ד ראווע ז"ל
בספר דרך המלך על הרמב"ם פ"ו מהל' שבת הלכה ט' אות א'
דמה"ט מותר לכתחלה להשכיר המכס, ועיי"ש באריכות דאף לפי"ד
הר"ה דאין למול בשבת אם נגרום ע"י זה לחלל שבת בשביל פיקוי'
מ"מ באיסור דרבנן דהוה הותרה בודאי מותר עיי"ש.

ולפי"ז בני"ד דעושין ע"י שינוי ומבואר בשו"ת אבני נזר הנ"ל
דבנעשה ע"י שינוי באופן דהותר לא הוה דיחוי רק הותרה בודאי
אי"צ לצמצם אכילת סעודת שבת קודש, וכדעת הרבנים הגאונים
הנ"ל שליט"א.

ובאעה"ח ה' לסדר והסרתי מחלה מקרבך תש"ב לפ"ק
פה קרית יואל

הק' געציל בערקאוויטש

הקדימה

אחד מסובך בדאגותיו שלפני יומיים נתגלתה שבתו נערה מבוגרה יש לה דייעביטיס, והאב הי' שבור ורצוף ולא ידע אנא להשיב לחיזוק ולהדרכה, והי' בהשגחה פרטית משמים שהרב ידע להשיב שישנו אירגון מיוחד לזה לעזור ולסייע בהענין, ויהי לפלא.

בחבורת הלז שתי תשובות בדברך מהרה"ג דומ"ץ עיר המהוללה קרית יואל שליט"א, ועוד תשובה מהרה"ג המפורסם בחיבוריו המקובלים "נטעי גבריאל", ובמיוחד חביב גבן תשובתו, שיצא לברר שטעות הוא מה שאומרים מקצת אנשים שמוטב לקמץ ולצמצם מלעשות בדיקות בשבת, ואף שע"ז יעלה רמת הסוכר קצת יותר גבוה מהרגיל, וטענתם בפיהם שאין זה סכנה על אתר. ובאמת זה טעות גמור, שהלא דבר זה מוסכם בדברי הרופאים שזה מזיק להאדם במשך זמן ארוך, והרב הנ"ל בתשובתו הביא חבילות ראיות מגדולי הפוסקים שאף במקם שעל צד הריחוק יש הסתעפות סכנה מקרי שעת הדחק ונדחתה שבת בעבורו, וכ"ש בנידון דידן שאינו על צד הריחוק והספק, כי זה ברור וידוע שיצמח מזה סכנה.

עוד בנקודה שני יצא הרב הנ"ל לחדש בדבר השאלה מהו הגדר שיהא מותר להוציא בכיס באופן של כלאחר יד, שישנם אשר נכנסו לחילוקים שלא הותר רק לילך לביהמ"ד הקרוב ולא אל הרחוק. והרב הנ"ל יצא בהיתר של "לא פלוג" וז"ל "כיון שהתירו התירו בכל אופן, דלא מצינו שמחויב לילך לבית המדרש הקרובה לבית או לבית מדרשו הרגיל, א"ו כיון שהתירו לילך לצורך מותר בכל אופן". ולא הסתפק בזה אלא דיבר בענין זה עם כמה רבנים והודו לדבריו ב"ה.

הנה כבר הארכנו יותר מדאי ולכן אסתגר בזה, ובצפייתנו צפינו שיצמח מזה התועלת הנצרך. ואתה קורא נכבד אם יש לך איזה הערות בכלל או בפרט נא לכתבם ולשלחם אלינו לזכות את הרבים.

ובברכת הדיוט אברככם שתזכו להתברך בכל משאלות לבכם לטובה, בבריות גופא ונהורא מעליא עם כל הברכות האמורות בתורה, ונזכה כלנו יחד לקבל פני משיח צדקינו, בב"א.

החותם בברכה

הק' צב"י הירש מייזליש

מה אקדם ואיכף פני השי"ת אשר טוב גמלנו ברחמיו וברוב חסדיו הגדיל לנו, שהגיענו להוציא לאור עולם חוברת השני "דין קדימה", והוא ליקוט תשובות מגדולי דורינו שליט"א בעניני הלכות החמורות הנוגע לדייעביטיס.

כבר עברה שנה שלימה מעת שהתחלנו לעסוק במקצוע הלז, לכתוב ולדבר עם מורי הוראה שליט"א, להודיע אותם טיב עניני ותהליכות הדייעבעטיק, בכדי שידעו הענינים על בוריין בעת שיבואו אצלם השואלים שיחי' לדרוש ולבקש את דבר ה' זו הלכה.

כי ראו ראינו שהחסרון הידיעה בהמציאות בענינים אלו גרם שכמה רבנים השתמטו מלתת פסקים בענין זה, והשואל כאשר ראה כי הרב שלו תפס מדת השתיקה חשב שהוא מפני שמצא הבע"ד מקום להחמיר, ואחזו במדת הדין לאסור במקום שצריכים להתיר, וכבר הגיעו הדברים עד כדי סכנה רח"ל. וע"כ ישבנו בדיבוק חברים ביחד עם ש"יב הרה"ג ר' ישעי' בנימין האלצער שליט"א, לברר הדברים הדק היטב, הן בעניני המציאות, והן בליקוט שושנים במראי מקומות להלכות אלו, וכתבנו קונטרס שלם "מתיקת השבת", ששלחנוהו להרבה רבנים שליט"א. וב"ה שדברינו עשו פירות, וישנם מהם אשר כתבו לנו תשובות בהענין, ולא נמנע טובה מההמון, ובכן באנו להדפיס התשובות קמא קמא דמטא לידן בעז"ה.

וכדאי לספר לדור אחרון שהרבה סייעתא דשמיא ראינו בזה. ונצטט כאן רק דוגמאות שממנו נקח לעבוד את ד' לבוא להכרה אמיתית באמונת הבורא ב"ה ובטחונו בו. וזה יצא ראשונה: רב אחד שישבנו עמו פעם, בליל ששי בשבוע, ודברנו עמו אודות הפעולות הנשגבות של האירגון, וגם בעניני השאלות המצויות. ולמחרתו חמש דקות קודם זמן כניסת השבת צלצל לן אותו רב שבא אליו בעה"ב אחד בשאלה שאשתו נצטוותה מפי הרופא לבדוק הצוקער בדס כמה פעמים ביום, ובא לשאול היאך יעשה בשבת קודש. והרב מלא רגש אמר לן שמאת ה' היתה שפגש עמנו באותו היום, וידע להשיב כדת וכנכון.

עוד מעשה אירע ברב אחד אשר פגשנוהו לדבר עמו אודות השאלות, ויהי אך יצא יצאנו מדלתו ביתו, תומ"י נכנס אדם

קונטרס

דין קדימה

קובץ דברי ידיעות מהלכות הדיינעביטיס

והוא ליקוט תשובות להלכה מגדולי זמנינו

בענינים הנוגעים לדיינעביטיס

חוברת ב'

י"ל ע"י

צב"י הירש מייזליש

ר"מ בישיבת חיי תורה

ומנהל המוסד "ריעים מתוקים"

בפרוס חג הפסח

שנת תשס"ב לפ"ק

הכנות לפסח ליסוד

שואלין וזורשין קדימה

- מאכט אן אפוינטמענט מיט אייער דאקטאר איבערצושמועסן די ענדערונגען פון ערב פסח און סדר נאכט. אויב איר זענט א טייפ 2 וואס נעמט מעדיצין, געדענקט צו פרעגן וואס איר זאלט טרינקן פאר די כוסות, וויין אדער גרעיפ דזשוס (טייל דייעביטיס מעדיצינען זענען שעדליך מיט אלקאהאל).
 - שמועסט איבער מיט אייער רב די פאלגענדע ענינים (איר קענט אים צייגען דעם דאזיגן קונטרס):
 - שיעורים פאר מצה
 - שיעורים פאר די די כוסות
 - וויפיל וואסער מ'קען מישען מיט די וויין אדער גרעיפ דזשוס וואס איר פלאנט צו נוצן
 - פרעגט אויך אלע אנדערע שאלות וועגן יום טוב בנוגע אייער פערזענליכען סדר, צב"ש וויאזוי און ווען צו טוישן דעם פאמפ סעט אום פסח, אויב עס פעלט זיך אויס, אא"וו.
- געדענקט אז פאר פסח איז זייער א פארנומענע צייט פאר א רב אדער א דאקטאר. מאכט אן אפוינטמענט גענוג צייטליך, און נישט צו נאנט צו יו"ט.

פאר די די כוסות

- קויפט דעם ריכטיגן וויין אדער גרעיפ דזשוס
- מישט דעם וויין אדער גרעיפ דזשוס וואס איר פלאנט צו נוצן ביים סדר מיט די ריכטיגע מאס וואסער. גיסט דאס אריין אין א ליידיגן פלאש, און שרייבט ארויף דערויף וואס דאס איז.
- גרייט אן דעם ריכטיגן כוס פארן סדר, אויב איר וועט טרינקן דעם גאנצן אדער רוב כוס. (דאס איז פאר די וואס וועלן טרינקן א וויין מיט ווייניג קארבאהידרעיט).
- נוצט דעם עצה וואס מיר האבן פריער דערמאנט, צוצוגעוואוינען דעם אויג צו דערקענען דעם סכום וואס איר וועט טרינקן ביים סדר.

פאר די מצה

- וועגט אפ, פאקט איין, און שרייבט ארויף די פונקטליכע כזיתים וואס איר וועט עסן יעדן מאל וואס מ'דארף עסן מצה ביים סדר. (מען קען עס צוגרייטן אין פלאסטיק בעגס, און ארויף לייגן א סטיקער, ווי געוויסע פון אונזערע לייענערס האבן געטאן.)
- אויך גרייט אן דעם עסן וואג צו קענען אפועגן די מצה ביים סדר. (יו"ט מעג מען נאר נוצן א וואג וואס ארבייט נישט מיט לעקטער.)

פארשידענס

- קויפט א כשר-לפסח פאלשע צוקער
- גרייט צו קליינע פעקלעך צוקער, אדער א אנדערע שנעלע ווירקונג קארבאהידרעט וואס איז כשר לפסח, מיטצוטראגן מיט זיך אין פאל פון נידריגע צוקער ח"ו.
- מאכט זיכער אז איר האט גענוג מעדיצין און/אדער סופלייען צו האלטן ביז נאך יו"ט, געוויסע אידישע פארמאסיס זענען פארשפארט חול המועד.
- פאר פאמפערס: מאכט זיכער אז אייער רעזערוואר, סעט, און בעטעריס, ווערן געטוישט הארט פאר יו"ט.

און נישט פאר'סעסן צו האבן א פרייליכען און כשר'ן פסח!

מישען וויין אדער גרעיפ דזוס מיט א דריטעל וואסער

קארבס אין טונקעלע גרעיפ דזוס	נאכן מישן	שיעור צו טרינקען
4.6	1.0 אונס (30 מ"ל)	1.5 אונס (45 מ"ל)
4.6	1.0 אונס (30 מ"ל)	1.5 אונס (45 מ"ל)
4.6	1.0 אונס (30 מ"ל)	1.5 אונס (45 מ"ל)
9.2	2.0 אונס (59 מ"ל)	2.9 אונס (86 מ"ל)
23 גראם	5 אונס	4 כוסות

דער צווייטער טבלא איז באזירט אויף די גאלד גרעיפ דזשוס פון קדם (וואס דאס מעג מען מישען מיט א פערטל וואסער) וואס האט 28 ג. קארבאָהיידרעט אין אן 8 אונס גלעזל (ד"ה: יעדע אונס האט 3.5 גראַם קארבאָהיידרעט).

מישען וויין אדער גרעיפ דזוס מיט א פערטעל וואסער

קארבס אין טונקעלע גרעיפ דזוס	נאכן מישן	שיעור צו טרינקען
4.2	1.2 אונס (34 מ"ל)	1.5 אונס (45 מ"ל)
4.2	1.2 אונס (34 מ"ל)	1.5 אונס (45 מ"ל)
4.2	1.2 אונס (34 מ"ל)	1.5 אונס (45 מ"ל)
7.7	2.2 אונס (65 מ"ל)	2.9 אונס (86 מ"ל)
19.5 גראם	5.6 אונס	4 כוסות

אן עצה צו דערקענען בשעת'ן טרינקען אויב מ'האט געטרונקען גענוג פאר'ן שיעור: בעפאר יו"ט פילט אן דעם בעכער מיט וואסער, גיסט אראפ דערפון אין א מעסטער-גלעזל 1.5 אונס, דערנאך באטראכט ווי אנגעפילט דער כוס קוקט אויס, און קריצט דאס איין אין אייער זכרון, אז דער אויג זאל זיך צוגעוואוינען דערצו און עס דערקענען.

כפי הוראת הרב ווייסמאנדל שליט"א זאל מען ענדערשט טרינקן אביסל מער בריווח, יוצא צו זיין אן אנדערע שיטה, וואס האלט אז א רוב רביעית איז 1.7 אונס (50 מ"ל).

געדענקט: די אינפארמאציע זענען נישט קיין פסקי הלכות, נאר אז יעדער זאל וויסען וואס איבערצושמועסן מיט א רב אדער פוסק.

וועלכע וויין צו נוצן

די בעסטע זאך איז צו טרינקען א טרוקענע וויין, וואס האט כמעט נישט קיין קארבאָהיידרעטס, [רוב טרוקענע וויינען האבען בערך 4 גראַם קארבאָהיידרעט אין אן 8 אונס גלעזל], אויב איר קענט נישט פארנעמען דעם טעם דערפון, קענט איר צולייגען פסח'דיגע פליסיגע פאלטשע צוקער, אדער כשר לפסח "שוויט ענד לא", אדער קען איר צולאזן סאכארין טאבלעטן אין וואסער.

אפילו וויינען וואס האבן נישט קיין צוגעלייגטע צוקער, נאר זענען נאטורליך זיס, קענען אויך האבען זייער אסאך קארבאָהיידרעט (טרויבען אליינס האט אסאך קארבאָהיידרעטס).

אזוויי דער געזעץ פארלאנגט נישט צו שרייבען אויף די פלעשער וויין וויפיל קארבאָהיידרעטס זיי האבען, קען זיין שווער דאס צו וויסען פונקטליך. מיר האבען צוגעשטעלט א רשימה פון געוויסע וויינען וויפיל קארבאָהיידרעט זיי האבען (קוקט דעם ענגלישן חלק).

אויב ווילט איר מברר זיין אויף א וויין אויב ס'איז א גאר טרוקענער וויין אן קארבאָהיידרעטס, קענט איר טשעקן דעם וויין מיט א גלוקאז מיטער, (מיר האבען גענוצט דעם Glucometer Elite).

נוצט א טראפן וויין אזוויי ביים מעסטן די בלוט, אויב דער וויין אנטהאלט קארבאָהיידרעטס וועט דער מאשין זאגען HI, אויב ס'איז ממש טרוקען אן קארבאָהיידרעטס וועט דער מאשין זאגען LO. אויב ווייזט דער מאשין א נומבער, מיינט דאס נישט אז ס'איז א זיסער וויין, ווייל א נומבער וואס וואלט געווען הויך פאר מענטשליך צוקער מיינט נישט הויך פאר וויין. געדענקט, געהעריגע זיסע סאדע האט אין זיך 4500 פון גלוקאז, דייעט סאדע וועט צייגען אויפן מאשין LO.

אין אנדערע ווערטער אויב דער מאשין ווייזט נישט HI נאר א נומבער, איז דאס א טריקענער וויין, מיט ווייניג קארבאָהיידרעט. איר קענט דאס פרובירן מיט סיי וועלכע וויין איר ווילט טרינקען.

דא האט איר א געוויסע וויינען וואס זענען גוט:

- Chardonnay = 225
- Cabernet Sauvignon = 87
- Savignon Blanc = 27

וויכטיגע נקודות

- אזוויי אלקאהאל פון וויין קען מאכען נידריגע צוקער, שמועסט איבער מיט אייער דאקטער אויב איר זאלט בכלל געבן אינסולין פאר די קארבאָהיידרעט אין די וויין, (אויך קען זיך פארלאנגן א רעדוקציע אין די לאנג עקטינג אינסולין אדער בעזעל רעיט).

- אפטמאל פאסירט אז וויין זאל ברענגען נידריגע צוקער אויב מיטרוקט אויף א ליידיגן מאגען. אויב טרינקט איר וויין ביים ערשטען כוס, מאכט זיכער נאכצופאלגן די שיעורים וואס מיר האבען געשריבען, און נישט טרינקען צופיל. אדער טרינקט גרעיפ דזוס ביים ערשטען כוס.

- די קארבאָהיידרעט פון פארשידענע מינים גרעיפ דזשוס וועלן נישט זיין די זעלבע, עס קען זיך אויך טוישן פון יאר צו יאר, (עס לויפט צווישן 28 צו 37 א גלאז). מאכט זיכער צו קוקען אויף די לעיבל.

- טייפ 2 דייעבעטיקס דארפן איבערשמועסן מיטן דאקטער וואס ס'איז ענדערש צו טרינקען, וויין אדער גרעיפ דזוס. גרעיפ דזוס האט טאקע אסאך קארבאָהיידרעט, אבער געוויסע טייפ 2 מעדיצינען זענען שעדליך מיט אלקאהאל. לכאורה וועלן זיי דארפן טרינקן גרעיפ דזוס. אדער אפשר קען זיין אז מען טרינקט נאר אזויפיל וויפיל די שיעורים פארלאנגן פאר די צוויי סדר נעכט, וועט עס נישט שאטען.

ד' כוסות

שיעור

דער שיעור פאר די ד' כוסות איז א רביעית.

הרב ווייסמאנדעל שליט"א האט אונז געשריבן אז מען זאל נוצן א כוס וואס אנטהאלט דעם גרעסטן שיעור פון 5.1 אונס (150 מ"ל, בגימ' "כוס הגון"), אבער טרינקן דארף מען נאר לויט דעם קלענסטן שיעור פון 2.9 אונס (86 מ"ל, בגימ' "כוס"). מען דארף נאר טרינקן רוב פון א רביעית (אביסל מער ווי האלב), קומט אויס אז מען דארף ביי יעדע כוס טרינקן 1.5 אונס (45 מ"ל).

מ'קען קויפן א קליינע מעסטער-גלעזל וואס מעסט ביז 60 מ"ל, מיט א צייכן ביי יעדע 5 מ"ל, און דאס קען צוניץ קומען אויסצומעסטן די שיעורים פון די ד' כוסות.

גרעיפ דזשוס האט זייער אסאך קאַרבאָ-היידרעטס, און איז אויך זייער א "שנעלע-ווירקונג" צוקער (הויך אויף די "גלייסימיק אינדעקס"). וויבאלד מחמיר זיין און טרינקן דעם גאנצן כוס קען צוברענגן אומקאנטראלירטע צוקער, האבן מיר דעריבער דא מסדר געווען די פונקטליכע שיעורים וואס מען ברויך יוצא צו זיין די מצוה פון די ד' כוסות. אויב מיטרונקט נישט גרעיפ דזשוס נאר א טרוקענע וויין (וואס מיר וועלן ווייטער אויסשמועסן) קען מען נוצן גרעסערע שיעורים און טרינקן דעם גאנצן אדער רוב כוס. מאכט אבער זיכער צו נוצן א כוס וואס אנטהאלט נישט מער ווי דער גרעסטער שיעור פון 5.1 אונס (רוב כוסות זענען גרעסער פון דעם).

כדי צו קענען מאכן א ברכה אחרונה אויפן פערטען כוס, דארף מען טרינקען א גאנצע רביעית, אויב מען קען נישט זאל מען יוצא זיין די ברכה אחרונה פון א צווייטען.

מזיגה במים

דער ענין פון צולייגן וואסער צו וויין אדער גרעיפ דזשוס איז זייער קאמפליצירט.

מיר האבן געזען געשריבן אז ביי וויינען וואס האבן נישט קיין צוגעלייגטע וואסער און האבן אויך נישט קיין קאנצענטרעט, קען מען צולייגן 60% וואסער. למעשה האבן עטליכע רבנים אונז געזאגט אז מ'קען נישט צולייגן מער ווי 49% וואסער. אויך דארף מען זיכער מאכן אז ס'בלייבט דער טעם פון וויין, וואס אויף דעם איז זייער שווער צו געבן פונקטליכע אנווייזונגען, וויבאלד עס ווענדט זיך אין די שטארקייט און טעם פונעם וויין. מיר האבן

זיך פארשטענדיגט מיטן צעהלימער רב שליט"א (דער בעל המכשיר פון קדם וויין פירמע), און מיט ר' מ. הערצאג הי"ו פון קדם, און דורך די הלכה און פראקטישע ידיעות צוזאמען, זענען זיי אויפגעקומען מיט די פאלגענדע אנווייזונגען.

ביי וויינען מיט א שטארקען טעם קען מען צולייגען א דריטל וואסער, אנדערע קען מען נאר מישען מיט א פערטל וואסער.

די פאלגענדע רשימה האבן מיר דורכגעשמועסט מיט מ. הערצאג:

Sauvignon, Burgundy Royal, Chablis, Sauterne, Classic Red, Kedem Estates, and Matuk

קען מען צולייגן א דריטל וואסער.

די Cream וויינען קען מען נאר צולייגן א פערטל וואסער.

טונקעלע גרעיפ דזשוס קען מען צולייגען א דריטעל וואסער, און די ליכטיגע קען מען נאר צולייגען א פערטל וואסער.

אויב נוצט איר אן אנדערע וויין דאן טוט דאס איבערשמועסן מיט א רב.

ס'איז גוט אנצוגרייטן די געמישטע וויין בעפאר יום טוב, אז מ'זאל עס נישט דארפן טאן ביים סדר. נעמט א ליידיגן פלאש, גיסט אריין 2 גלעזער וויין, דערנאך לייגט צו 1 גלאז וואסער, פאר די וויינען וואס מען קען צולייגען א דריטעל וואסער. פאר די וויינען וואס מקען נאר צולייגען א פערטל וואסער, גיסט אריין 3 גלעזער וויין אינעם פלאש, און לייגט צו 1 גלאז וואסער. (ס'איז נישט קיין חילוק וועלכע גלאז מינוצט, מאכט נאר זיכער אז איר נוצט דעם זעלבען גלאז פאר די וויין און די וואסער, טוט אזוי עטליכע מאל צו האבן גענוג פארן גאנצן געברויך).

אויב וועט איר טוהן אזויווי מיר האבען דא געשריבען וועט איר נאר טרינקען 5.6 - 5.0 אונס וויין (אדער גרעיפ דזשוס) במשך פונעם גאנצען סדר.

דא האט איר א טבלא וואס צייגט וויפיל וויין מען טרינקט ווען מען מישט עס מיט א דריטל וואסער. מיר האבן אויך צוגעלייגט א קאלום וואס צייגט דער סכום פון קאַרבאָהיידרעטס אויב מען נוצט די טונקעלע גרעיפ דזשוס (וואס דאס מעג מען מישען מיט א דריטל וואסער). די קאַרבאָהיידרעטס אין דעם טבלא איז באזירט אויף די (געווענליכע) קאנקארד גרעיפ דזשוס פון קדם וואס האט 37 ג. קאַרבאָהיידרעט אין אן 8 אונס גלעזל (ד"ה: יעדע אונס האט 4.6 גראם קאַרבאָהיידרעט).

קורצע ידיעות אויף פסח

זיכער עס גוט אויסצורייניגען. געדענקט צו כשרין די חלקים וואס עס פעלט אויס. אויך איז כדאי עס צו האלטען אין א דורכזיכטיגער פלעסטיק בעג.

די הלכה איז אז מען מעג אום יו"ט אפועגען די מאכלים, (נאר נישט אויף א וואג וואס ארבעט אויף א באטארי), אפילו נאר אויף אפצוועגען פאר די שיעורים פון כזיתים וכדומה, און אודאי אויף צו וויסען די קארבאָהיידרעטס און וויפיל אינסולין צו נעמען.

עצות פאר די וואס האבן אן אינסולין פאמפ

1. מאכט זיכער אז איר האט א פלאש פון נישט עקספייירטע לאנג עקטינג אינסולין אין שטוב. אין פאל ח"ו אויב דער פאָמפ וועט אויפהערן ארבעטען אום יו"ט, זאלט איר האבען די לאנג עקטינג אינסולין צו די האנט.

2. אין די צייט פון יאר קען זיך מאכן אז דער פאָמפ זאל אויפהערן צו פונקציאנירען דורך סטאטיק עלעקטריק. כדי דאס צו פארמיידען מאכט זיכער צו טראגן דעם פאָמפ אינעם לעדערנעם האלטער וואס קומט דערצו, און אריין צו לייגען א Softener Sheet אינעם האלטער.

3. אויב איר געדענקט נישט ווען איר האט געטוישט די בעטעריס, טוישט עס בעפאר יום טוב.

4. ווען שבת און יו"ט געפאלן איינס נאכן צווייטן, מאכט זיכער צו טוישן דעם פאָמפ סעט און אנצופילן דעם רעזערוואר די נענטסטע צו יו"ט וואס מעגליך, אז עס זאל קענען אנהאלטן פאר 3 טאג. דער די-טראָן פאָמפ אנטהאלט איבער 300 יוניטס אינסולין, וואס דארף צו זיין גענוג. אין דעם מינימעד 508 פאָמפ קען מען דאס אויך טון, אבער מען ברויך ארויס נעמען א שטיקל, אזוי וועט איר האבען גענוג פאר דריי טעג, אז מען זאל נישט דארפען טוישען אין יו"ט.

די וואס טוישען יעדען צווייטן טאג, זאלן איבערשמועסן מיט א רב וואס צו טוהן וועגן טוישן אום יו"ט. (צו נוצן נידלעך פאר די איבריגע טאג יו"ט קען מעגליך צוברענגען מער מלאכות ווי איינמאל טוישן דעם סעט.)

ענטפער: דער אבודרהם שרייבט אין נאמען פין די ראשונים, אויף דעם פיסקא אין די הגדה "הא לחמא עניא די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים". פארוואס האבען די מצריים געגעבן מצה פאר די אידן צו עסן ווען זיי האבן געארבעט אין מצריים? ווייל מצה גיבט כח פאר א לענגערע צייט, אויף פילט מען זיך מער זאט מיט ווייניגער עסן.

צייט, אויף פילט מען זיך מער זאט מיט ווייניגער עסן.

דאס איז גענוי וואס דער "גלייסימיק אינדעקס" לערנט אונז. די עסנווארג וואס זענען נידריגער אויף דעם "גלייסימיק אינדעקס" ווערן פארדייעט מער שטייטער און צוביסלעך, פארדעם גיבט עס כח פאר א לענגערע צייט, און מען פילט זיך אויך מער אנגעפילט.

אין כל חדש תחת השמש!

פאר נידריגע צוקער [ח"ו] אום פסח

אלע גלוקאז פראדוקטען וואס מען נוצט אגאנץ יאר (אויך "Winkies" - אספירין קענדיס), זענען קטניות, עס קען אויך מעגליך זיין חמץ גמור. מען קען אבער נוצן גרעיפ דוזס, אדער קען מען האלטן אין טאש א פעקלע צוקער.

נוצען דעם עסן וואג

מיר האפען אז איר האט גענוצט דעם וואג במשך פונעם יאר, ממילא איז עס מן הסתם געווארן חמץ'דיג. מאכט

די כרפס

די וואס נוצען קארטאפעל (פטעטאס) פאר כרפס, קענען דאס דעקן דורך צוגעבן אביסעל אינסולין דערפאר, צוזאמען מיט די אינסולין פאר דעם ערשטן כוס. (דאס איז בעיקר נוגע פאר פאמפערס. די וואס נעמען נידלעך וועלן מן הסתם נישט נעמען קיין אינסולין ביז מוציא מצה.)

געדענקט אבער אז מען דארף עסן ווייניגער ווי א כזית. א

כזית פין קארטאפעל איז איין אונס (אן אכטל פין א גלאז), וואס האט בערך 3 גראם קארבאָהיידרעט. (דאס קען מען נאר געבן אויב מען האט א פאמפ וואס מען קען געבן אפילו א צענטל פין א יוניט.)

די שאלאטן

די איבערגעבליבענע שאלאטן קען צוניץ קומען צו מאכן א שאלאט במשך פונעם יו"ט. מישט עס אויס מיט פיקעלס און לייגט צו אביסל לעמאן זאפט פאר טעם. א הארציגן אפעטיט.

מעדיצין (פאר טייפ 2 דייעביטיס)

הרב בלומענקראץ שליט"א האט אונז געזאגט אז אלע מעדיצינען פאר דייעביטיס זענען כשר לפסח.

מצה איז נידריגער אויף די "גלייסימיק אינדעקס"

ווי געפינען מיר א מקור צו דעם פאקט אז מצה האט א נידריגער "גלייסימיק אינדעקס" ווי ברויט?

אפיקומן

די מצוה פון עסן אפיקומן איז אויך נאר א דרבנן. די פוסקים שרייבן אז לכתחלה זאל מען עסן צוויי כזיתים. איינס א זכר צום קרבן פסח, און די צווייטע צו די מצה וואס מען האט געגעסן צוזאמען מיטן קרבן פסח. פאר די צוויי כזיתים איז גענוג צו עסן פון די קלענסטע שיעור.

טבלא ד

צוויי כזיתים פון דעם קלענסטער שיעור
20 גראם מצה (16 גראם קארבאהיידרעט)

אויב איר האט ...	דארפט איר עסן ...
דינע מצות 40%	צוויי פינפטלעך פון א מצה
מיטלגארטיגע מצות 34%	אביסעל מער ווי א דריטל מצה
דיקע מצות 28%	אביסעל ווייניגער ווי א דריטל מצה

אויב עס איז שווער, איז גענוג צו עסן איין כזית פון דעם מיטעלען שיעור (דער לכתחלה'דיגער שיעור פון כורד און פאר ברכת המזון, זעט טבלא ב').

אויב דאס איז אויך צו שווער (א חולה), קען מען נוצן איין כזית פון דעם קלענסטען שיעור (דער קלענערן שיעור פון כורד, זעט טבלא ג').

געוויסע פוסקים שרייבן, אז מען זאל צולייגען 2-3 גראם, צוליב די מצה וואס בלייבט צווישען די ציין, וואס דאס קען מען נישט מצרף זיין צום שיעור.

ברכת המזון

כדי צו קענען בענטשן דארף מען נוצן דעם מיטעלען שיעור (דער זעלבער ווי דער לכתחלה'דיגער שיעור פון כורד, זעט טבלא ב'). דעם שיעור נוצט מען במשך פון גאנצן פסח ווען מען וואשט זיך און מען וויל קענען בענטשן.

כורד

די מצוה פון כורד איז נאר א דרבנן, איז גענוג צו עסן לויט דעם קלענערן שיעור:

טבלא ב

דער מיטעלסטער שיעור (28.8 סמ"ק)
16 גראם מצה (13 גראם קארבאהיידרעט)

אויב איר האט ...	דארפט איר עסן ...
דינע מצות 31%	אביסל ווייניגער ווי א דריטעל מצה
מיטלגארטיגע מצות 28%	אביסעל מער ווי ווי א פערטל מצה
דיקע מצות 22%	אביסעל מער ווי א פינפטל מצה

אויב דאס איז צו שווער, קען מען נוצן דעם קלענסטן שיעור, דאס איז רעקא-מאנדירט פאר דייעבעטיקס:

טבלא ג

דער קלענסטער שיעור (18.3 סמ"ק)
10 גראם מצה (8 גראם קארבאהיידרעט)

אויב איר האט ...	דארפט איר עסן ...
דינע מצות 20%	א פינפטל פון א מצה
מיטלגארטיגע מצות 17%	א זעקסטעל פון א מצה
דיקע מצות 14%	א זיבעטעל פון א מצה

דער מחבר שרייבט אז לכתחלה זאל מען עסן צוויי כזיתים ביי מוציא מצה, איינס פון די אויברשטע מצה, און איינס פון די צובראכענע מיטעלסטע מצה. די פוסקים שרייבן אז אזוי ווי דער גרויסער שיעור (50 סמ"ק) איז באמת גרעסער ווי צוויי פון די קלענערע שיעור (18.3 סמ"ק). ממילא אויב מען עסט האלב פון דער אויבנדערמאנטער שיעור פון די אויברשטע מצה, און די אנדערע האלב שיעור פון די מיטעלסטע מצה, האט מען שוין יוצא געווען די שיטה פון עסן צוויי כזיתים. הגם די צוויי שטיקלעך צוזאמען וועט נאר זיין איין גרויסע כזית, איז עס אבער צוויי אדער מער פון די קלענערע שיעור, און דאס איז אויך גענוג.

צום ביישפיל, אויב איינער נוצט דינע מצות, דארף ער אביסעל מער ווי א האלבע מצה פאר דעם כזית. זאל ער אפברעכן א פערטל פון די אויברשטע מצה, און די זעלבע פון די מיטעלסטע מצה. מיט נעמען פון ביידע מצות האט ער יוצא געווען דעם דרבנן פון עסן א כזית פון ביידע מצות. און מיטן עסן א סך הכל פון א האלבע מצה האט ער יוצא געווען דעם דאורייתא פון עסן א כזית לויט דעם גרעסערן שיעור. (פאר נאך ענליכע שיטות קוקט אין ספר "פסקי תשובות" דף רס"ב).

געוויסע פוסקים שרייבן אז מען זאל נישט עסן ביי מוציא מצה מער ווי דער שיעור פאר צוויי סיבות. איינס, ווייל עס איז א לכתחלה אראפצושלינגען דעם גאנצן כזית מיט איינמאל. צווייטענס, ווייל אויב מען עסט צו סאך ביי מוציא מצה וועט ער ביים אפיקומן עסן אן "אכילה גסה" און דערביי נישט יוצא זיין די מצוה.

הערה נחוצה:

אלעס וואס ווערט דא געשריבען איז נישט הלכה למעשה, איר דארפט פרעגן אייער רב וויאזוי זיך צו פירען.

28.8 סמ"ק [הגרא"ח נאה]

ג) א כזית וואס איז א דריטל איי (אן איי פון 55 סמ"ק), אדער 18.3 סמ"ק [רמב"ם]

דערנאך האבן מיר איבער געטוישט די שיעורים פון סמ"ק אויף שיעורים פון וואג, נוצענדיג א פארמולע פון 100:55 ד"מ יעדע 100 סמ"ק פון מצה וועגט 55 גראם (דער שיעור פון "מדות ושיעורי תורה"). לויט דעם וועלן זיין די אויבנדערמאנטע דריי שיעורים זיין ווי פאלגענד:

א) דער גרעסטער שיעור = 27.5 גראם פון מצה (22.2 גראם קארבאָהיידרעט, $27.5 \times 0.81 = 22.3$)

ב) דער מיטלגארטיגער שיעור = 16 גראם פון מצה (13 גראם קארבאָהיידרעט, $16 \times 0.81 = 13$)

ג) דער קלענסטער שיעור = 10 גראם פון מצה (8 גראם קארבאָהיידרעט, $10 \times 0.81 = 8$)

הערה, עס זענען פארהאן שיטות פון נאך קלענערע שיעורים פאר א כזית, וואס מיר האבן זיי נישט מעתיק געווען. אויב ברויכט איר מער רעדוצירן אייערע קארבאָהיידרעטס שמועסט דאס אדורך מיט א רב.

וועלכער שיעור דארף מען נוצען:

מוציא מצה

די מצוה פון עסן א כזית מצה דער ערשטער נאכט פון פסח איז א דאורייתא. ממילא דארף מען נוצן א שיעור וואס איז זיכער א כזית לויט דעם גרעסטן שיעור, זיכער צו מאכן אז מען איז יוצא די מצוה. ממילא וועט מען נוצן דער ערשטן שיעור [חזון איש].

טבלא א

דער גרעסטער שיעור (50 סמ"ק) 27.5 גראם מצה (22.3 גראם קארבאָהיידרעט)

אויב איר האט ...	דינע מצות	מיטלגארטיגע מצות	דיקע מצות
דארפט איר עסן ...	אביסל מער ווי א האלבע מצה	אביסעל ווייניגער ווי א האלבע מצה	מער ווי א דריטעל מצה
	54%	47%	38%

וועט ארויס ברענגן א קולא, דעמאלטס זאל מען זיך באנוצן מיטן קלענערן שיעור. קען מען אפשר מחדש זיין אז דעם פאל פון א חולה וואס וויל מחמיר זיין אויף זיך צו עסן מער וויפיל ער מעג, איז ער דאך אין דער זעלבער צייט מקיל אין "פקוח נפש", דערפאר הייסט עס אויך א קולא, און דער נוב"י וועט דאן מודה זיין אז מען זאל נוצן דעם קלענערן שיעור. אזויווי עס איז באקאנט די בריסקער רבנים וואס זענען בדרך כלל געווען גרויסע מחמירים, אבער ווען ס'איז געקומען צו פאסטן אום יום כפור, האבן זיי זייער מקיל געווען, און זיי האבן דאס מסביר געווען אז זיי זענען נישט מקיל, נאר זיי זענען גאר מחמיר אין הלכות "פקוח נפש". ביי אונז איז אויך אזוי, וויבאלד דאס עסן לויט דעם גרעסערן שיעור וועט מעגליך ארויסברענגען א קולא אין הלכות "פקוח נפש" האט דער נוב"י אויך געהאלטן אז מען זאל נוצן דעם קלענערן שיעור.

עס איז אויך כדאי צו באמערקן אז דער חזון איש זצ"ל וואס איז געווען באקאנט מיט זיינע גרויסע שיעורים, האט גענוצט פאר זיך ביים כזית מצה גאנץ א קליינעם שיעור (17 גראם מצה).

די פארשידענע שיעורים

עס זענען פארהאן פארשידענע שיעורים אויף א כזית: דער מחבר אין שו"ע (סי' תפ"ו) פסקינט אז דער שיעור פין א כזית איז ווי א האלבע איי. דער רמב"ם האלט אז א כזית איז ווי א דריטעל איי. אויך איז דא א מחלוקה וואס איז דער הלכה'דיגער שיעור פון א איי: דער חזון איש האט אנגענומען אז דער שיעור פון א איי איז 100 סמ"ק, די שיטה ווערט גענוצט נאר פאר א דאורייתא, ווי דער ערשטער כזית מצה פון פסח. דער גאון ר' אברהם חיים נאה ז"ל האט געהאלטן אז דער שיעור פון א איי איז 57.6 סמ"ק. דער ספר "כזית השלם" נוצט א שיעור פון 55 סמ"ק.

בסך הכל זענען דא דריי שיעורים:

א) א כזית וואס איז א האלבע איי, אדער 50 סמ"ק [חזון איש]

ב) א כזית וואס איז א האלבע איי, אדער

מען נוצט קארבאָהיידרעט פאקטארן קוקט אין אונזער חמשה עשר בשבט קונטרס). מיר האבן גערעדט מיט די מצה בעקערייען און זיי האבן אונז געזאגט אז דער סכום וועט זיין דער זעלבער פאר האנט מצות. הגם די נאסקייט קען זיך טוישן, פונקטליכער פון דעם האבן מיר נישט געקענט זיין.

לויט דעם חשבון וועט א דינע מצה האבן 41 גראם קארבאָהיידרעט, א מיטלגארטיגע 47 גראם, און א דיקע 58 גראם. ווי איר זעהט קען זיין א חילוק פון איין מצה צום צווייטן מיט 17 גראם קארבאָהיידרעט, דאס צייגט אונז אז דער וועג צו וויסן די פונקטליכע קארבאָהיידרעטס פון מצה איז נאר דורך עס אפּוועגן.

נקודות צו געדענקן

עס איז אויך וויכטיג צו דערמאנען, אז אין די פוסקים ווערט גערעדט אז א חולה קען נוצען קלענערע שיעורים ווי געווענליכע מענטשען. כאטש א דייעבעטיק איז נישט קיין חולה, אבער אויב איינער טוט זיך אפהאלטען פון עסן צופיל קארבאָהיידרעט צוליב געזונטהייט, ספעציעל אויב זייןאיר מהלך צו קאנטראלירן די דייעביטיס איז דורך א רעדוצירטע קארבאָהיידרעט דייעט, איז מעגליך אז זיי קענען לכתחלה נוצען די קלענערע שיעורים. פארשטייט זיך איר דארפט דאס דורכשמועסן מיט א רב.

עס שטייט אין זוה"ק אז מצה איז א "מיכלא דאסוותא" (א מאכל וואס היילט), טייל מענטשען רעדן זיך איין אז אזוי ווי עס היילט דאך, מעג מען עסן וויפיל מען וויל, און עס וועט נישט שאטען. דער אמת איז אבער, פונקט ווי ווען א דאקטער פארשרייבט א מעדיצין, שרייבט ער אויך דעם דאזע וויפיל מען זאל נעמען. אויב נעמט מען מער ווי פארשריבען, נישט נאר עס וועט נישט העלפען, נאר עס קען גאר ערגער מאכען. די זעלבע איז מיט די מצה, עס איז א מעדיצין מיט א דאזע, און מען דארף וויסען וויפיל צו עסן, און נישט מער, פאר וועם עס קען שאטען וד"ל.

דער נודע ביהודה וואס איז דער מחדש פון די חומרה'דיגע שיעורים שרייבט אז אין דער פאל ווען דער גרעסערער שיעור

שבת

די כזיתים מצה

מיר ברויכן וויסן וויפיל מצה איז א כזית, כדי צו ערפילן די מצוות פון: מוציא מצה, כורך, אפיקומן, ברכת המזון.

הקדמה

מיר האבן אריין געלייגט שעות פון ארבעט אייך אהערצושטעלן די פונקטליכע שיעורים פון די כזיתים. איינע פון די סיבות וואס האט אונז שווער געמאכט די ארבעט איז געווען, ווייל די שיעורים זענען ארגינעל געגעבן געווארן אין סמ"ק (א סכום פון מאס), און מיר האבן דאס געטוישט אויף גראם (א סכום פון וואג), וואס איז פראקטישער צו נוצען. (צו מעסטן לויט די מאס דארף מען צוברעקלן די מצה אויף מצה מעהל.) די שיעורים לויט וואג זענען ספעציעל נוצליך פאר דייעבעטיקס וואס דארפן סיי ווי אפועגן די מצות, צו וויסן וויפיל קארבאָהיידרעטס עס אנטהאלט (ווי מיר וועלן דאס באלד ערקלערן). צוליב דעם האבן מיר געשריבן די שיעורים אין גראַם נישט אין אונס, ווייל מיר ציילן די גראַמס פון די קארבאָהיידרעטס.

מיר האבן געזען פארשידענע שיטות וויאזוי איבער צו טוישען די שיעורים פון מאס צו גראם. מיר האבן געשריבן לויט דעם גרעסטן

שיעור (לחומרא), גענומן פון ספר "מדות ושיעורי תורה" (פייז סעי' ב'), וואס ער האט דאס אפגעמאסטען מיט ספעציעלע כלים. הגם פארשידענען פאקטארן קען טוישן דעם חשבון, ווי למשל די נאסקייט פון די מצה (אדער אויב א מצה איז געבאקן אפאר סעקונדעס לענגער וועט עס וועגן ווייניגער), אונזער חשבון האט שוין אריין גערעכנט דעם מציאות אויך (לחומרא). אין אנדערע ווערטער, ווען איר פאלגט אונזערע שיעורים וועט איר אפשר עסן אביסל מער ווי מען ברויך, ווי איידער אביסל ווייניגער.

אנדערע ספרים וואס מיר האבן גענוצט ארבעטענדיג אויף דעם פראיעקט, ספר פסקי תשובות (פון הרב שמחה ב"צ א. ראבינאוויטש שליט"א - ירושלים), סדר הערוך, ספר כזית השלם (פון הרב ישראל פנחס באדנער שליט"א, וואס האט אונז אויך אוועקגעגעבן פון זיין צייט אויפן טעלעפאן).

בנוסף צו דעם שיעור פון וואג האבן מיר אויך צוגעלייגט בידלער פון די שיעורים בהערכה צו א גאנצע מצה (למשל א האלבע מצה, דריטל וכדומה). ווי איר וועט זעהן איז אוממעגליך צו קענען פונקטליך אויסרעכענען לויט די חלקים פון א מצה, איין מצה איז דיקער און דאס צווייטע איז דינער, איינס איז גרעסער איינס איז קלענער, דאך האבן מיר עס צוגעלייגט אייך צו געבן א בערד'דיגן באגריף פונעם געשטאלט פון דעם שיעור. מיר האבן עס איינגעטיילט לויט דריי מאסן מצות: א דינע מצה וועט געווענליך וועגן 51 גראם, א מיטלגארטיגע 58 גראם, און א דיקע 72 גראם. [געווענליך וועט מען האבן אין א פונט 9 דינע מצות, אדער 7½ מיטלגארטיגע, אדער 6 דיקע.]

די סכום פון קארבאָהיידרעט וואס מיר האבן גענוצט איז גענומען פון די שאכטלעך פון די מאשין מצות. דארט שטייט אז איין מאשין מצה וואס וועגט 32 גראם, האט 26 גראם קארבאָהיידרעט (1-27 פון די פייבער). קומט אויס אז דער קארבאָהיידרעט פאָקטאָר פון מצה איז 0.81, ד"מ 81% פון די וואג פון א מצה איז קארבאָהיידרעט (פאר פונקטליכע פרטים וויאזוי

6. געוויסע קינדער צוקער-דאקטוירים טוען רעקאמענדירן צו געבן די אינסולין פאר אינגע קינדער (וואס זענען שווערע עסערס) 'נאכדעם' וואס זיי ענדיגען עסן, וואס דעמאלטס ווייסט מען פונקטליך וויפיל זיי האבען פאקטיש געגעסן. ביים סדר נאכט איז דאס נאך מער וויכטיג, ווייל עס איז שפעט ביינאכט, און קינדער קענען עסן ווייניג.

7. מאכט זיכער צו טשעקן דעם צוקער פאר איר גייט שלאפען: עס קען זיין אומפאראויסגעזעהנע רעזולטאטן. אויב דער צוקער איז הויך און איר ווילט צוגעבן נאך אינסולין, מאכט זיכער אויסצורעכענען די "אומגעניצטע אינסולין" ד"מ די אונסולין וואס ארבעט נאך פון פריערדיגן אינסולין וואס איר האט גענומען. דאס דארף מען אויסרעכענען אויב עס איז ווייניגער ווי 3.5 צו 4 שעה ביי די H, אדער 5 ביז 6 שעה ביי די R. מיט דעם אלעם דארף מען זיין פארזיכטיג ווען מען נעמט אינסולין פארן גיין שלאפען, און מען זאל זעהן צו טשעקן אינמיטן די נאכט זיכער צו מאכען אז מען ווערט נישט צו נידריג.

[די זעלבע אויב מען איז הויך פאר די מוציא מצה און מען דארף נעמען אינסולין, דארף מען אויס רעכענען ווען מען האט דאס לעצטע גענומען אינסולין בעפאר.]

8. ווען עס געפאלט ערב פסח אום שב"ק, אפילו די וואס עסן חלה, וועלן עסן ווייניגער ווי געווענליך, סיי ביי די נאכט סעודה און סיי צופרי, און דער סכום פון אינסולין וועט זיין אנדערש ווי ביי א געוועליכע סעודה. אזויווי מען עסט די סעודה פריער ווי געווענליך (פארן סוף זמן אכילת חמץ), און רוב מענטשן וועלן עסן א לייכטן מיטאג אדער גארנישט עסן, וועט זיין ענדערונגען אין די סכום פון אינסולין וואס מען נעמט. (דאס איז ספעציעל וויכטיג פאר די וואס נעמען נישט קיין אינסולין ביי לאנטש, נאר די לאנג עקטינג פון צופרי דעקט עס.)

למשל:

יעקל עסט געווענליך 45 גראם קארבאָהידראַט ביי נאכטמאל 6:00 אזיגער, ער נעמט דערפאר 3 יוניטס פון H.

(ער נוצט א חשבון פון 1:15, אין יוניט אינסולין פאר 15 גראם קארבאָהידראַט היידרעט). אין פאל ער וויל עפעס איבערבייסן ביינאכט, וועט ער נעמען נאך H אינסולין, נוצענדיג א חשבון פון 1:20.

יעקל טוט אויספלאנירן דעם גאנצען סדר נאכט. ער פלאנט צו עסן מצה לויט די שיעורים פון דאזיגן קונטרס, און צו מישען ליכטיגע גרעיפ דזוס מיט 25% וואסער. אזויווי יעקל איז אויף א בויגזאמער סדר (פלעקסיבל) פון H און L, האט ער דעם אויסוואל פון עסן וויאזוי ער וויל, אבער ער וועט דארפן עקסטערע נידלעך צו דעקן די שינוים.

יעקל און זיין טאטע טוען בערך אפשאצן די זמנים פונעם סדר, ווי פאלגענד:

- 9:00 דער ערשטן כוס = 4.2 ג. קארב
- 10:30 דער צווייטער כוס = 4.2 ג. קארב
- 10:30-12:00 מצה 22 ג. קארב
- כורך = 13 ג. קארב
- סעודה = 15 ג. קארב (די איינציגע קארבאָהידראַט וואס ער וועט עסן איז א 3 אונס שטיקל פאטעיטא קוגעל).
- 12:00 אפיקומן = 16 ג. קארב
- 12:30 דער דריטער כוס = 4.2 ג. קארב
- 1:00 דער פערטער כוס = 7.7 ג. קארב

יעקל'ס דאקטער האט אים אזוי געראטן:

ערב פסח אין דער צייט ווען ער עסט געווענליך נאכטמאל, זאל ער עסן א לייכטן איבערבייס פון 15 ג. קארבאָהידראַט. אנשטאט זיין געווענליכן 3 יוניטס H, וועט ער נאר ברויכן פאר דעם איבערבייס 1 יוניט.

ביים סדר, וועט ער האבן ווייניג

קארבאָהידראַטס ביז די מוציא מצה. דערפאר זאל ער נישט נעמען קיין אינסולין פאר דעם ערשטן כוס, אויך נישט פאר דעם שטיקל פאטעיטא וואס ער וועט עסן פאר כרפס. בעפאר מוציא מצה, זאל ער טשעקן זיין צוקער און צולייגן עקסטערע אינסולין אויב ער וועט זיין הויך. דאן זאל ער נעמען 3 יוניטס H רעכענענדיג 4.2 ג. פאר דעם צווייטן כוס (וואס ער האט שוין געטרינקן); 22+13 ג. פאר די מצות (לויט די חשבונות פון דעם קונטרס); און 15 ג. פאר די קוגעל. אלעס צוזאמען איז דאס 54 גראם קארבאָהידראַט, וואס פארדעם ברויך ער 3 יוניטס אינסולין לויט זיין חשבון פון 1:20

אויך זאל ער אין דער זעלבער צייט נעמען 1.5 יוניטס פון R. דאס וועט דעקן 16 ג. פון די אפיקומן, און די 11.9 ג. פון די גרעיפ דזשוס וואס ער וועט טרינקן (4.2 ג. פאר דעם דריטן כוס + 7.7 ג. פאר דעם פערטן), צוזאמען איז דאס 27.9 גראם פון קארבאָהידראַט. (ער וויל ענדערש נעמען די R צוזאמען מיט די H ווי איידער צו נעמען שפעטער נאך א נידעל פון H.)

[סך הכל וועט יעקל עסן ביים סדר 80 גראם קארבאָהידראַט.]

ער וועט אויך איבער טשעקן זיין צוקער פאר ער גייט שלאפן (בערך 2:00), און נוצן די חשבונות פון "אומגענוצטע אינסולין" זיכער צו מאכן אז זיינע צוקער נומבערס זאלן זיין אינדערמיט.

צוצוגרייטן אייער פאמפ פאר יו"ט זעהט דף י"ג

נוצט דעם טבלא דורכצושמועסן די פרטים מיטן דאקטער

סכום/מין אינסולין	זייגער	סכום פון קארבאָהידראַטס
		נאכמיטאג איבערבייסן (סנעק)
		ערשטער כוס
		צווייטער כוס
		מוציא מצה
		כורך
		סעודה
		אפיקומן
		דריטער כוס
		פערטער כוס

פסח היו נכונים

ענין צו פלאנירן וואס דורכצושמועסן מיטן דאקטאר, וואספארא שינויים איר ברויכט מאכן מיט אייער אינסולין סדר, און וויאזוי איינצוארדענען דעם טויש אין סדר. פאר די וואס האבן אן אינסולין פאָמפּ וועט דאס זיין אסאך גרינגער, אזויווי אויפן פאָמפּ איז מען בכלל נישט משועבד צו קיין שום סדר. אויך די וואס נעמען נאך נידלעך, אבער זיי פאלגן נאך די אנווייזונג פון "פלעקסיבעל אינסולין טערעפי", וועלן זיך אויך קענען גרינגער אן עצה געבן. די וואס זענען אבער אויף א באשטימטע אומבויגזאמע סדר, דארפן גרונטליך איבערשמועסן מיטן דאקטער אלע שינוים אינעם סדר פון עסן און שלאפן, און אפשמועסן פונקטליך די שינוים וואס מען ברויך טאן.

וויאזוי זאכן קענען ווערן אויסגעארבעט. מיט די אנווייזונגען פון אייער דאקטאר קען און וועט אלעס ווערן אויסגעארבעט.)

3. די וואס וועלן טרינקן וויין מיט אסאך אלקאהאל דארפן זיין זייער פארזיכטיג אז דער צוקער זאל נישט ווערן צו נידריג. (אלקאהאל טוט אפהאלטען די לעבער פון פראדוצירן גלוקאז, אזויווי מיר האבען מסביר געווען אין אונזער פורים אויסגאבע.) שמועסט איבער מיט אייער דאקטער אויב איר זאלט נעמען אינסולין פאר די קאָרבאַהיידרעט פון די וויין, אויך צו איר זאלט רעדוצירן דעם לאנג עקטינג אינסולין אדער דעם בעזעל רעיט פונעם פאָמפּ.

4. די אינסולין וואס מען גיבט פאר'ן עסן, זאל מען נאר נעמען ממש פאר מען גייט עסן די מוציא מצה, און נישט ביים אנפאנג פונעם סדר. פאר פראקטישקייט קען מען געבן די אינסולין פאר די קאָרבאַהיידרעטס פון דעם צווייטען כוס צוזאמען מיט די אינסולין וואס מען גיבט פאר די מצה. אויב האט מען אסאך קאָרבאַהיידרעטס אין דעם צווייטן כוס דארף מען דאס נעמען עטליכע מינוט פארן טרינקן (וואס איז פארשטייט זיך נישט אזוי פראקטיש אינמיטן די הגדה).

אייער וואס וועט טרינקען גרעיפ דזשוס ביים ערשטען כוס, דארף אויסרעכענען די קארבס דערפון, און געבן די אינסולין דערפאר פארן סדר. (אויב טרינקט מען זייער ווייניג דאן קען מען דאס איגנאָרירן.)

5. מצה ווערט פארדייעט (און איבערגעדרייט אין קערפער אויף גלוקאז) אסאך לאנגזאמער ווי חלה. אויך, די כזיתים מצה ווערן נישט געגעסן אויף איינמאל, נאר צוטיילט במשך פון מוציא מצה, כורך, אפיקומן. די וואס האבן א פאָמפּ קענען טון א "באָלאַס-און-עס", ד"מ יעדעס מאל פאר מען עסט גיבט מען א באָלאַס דערפאר. אדער קען מען נעמען א געווענליכן באָלאַס צוזאמען מיט אן אויסגעצויגענעם באָלאַס. די וואס זענען אויף נידלעך זאלן דורכשמועסן מיטן דאקטער וויאזוי צו דעקן די אלע כזיתים דורך מישען H מיט R. דאס וועט אויך צוניץ קומען פארן דריטען און אדער פערטען כוס, וויבאלד די H פון בעפאר מוציא מצה איז שוין אויסגענוצט דעמאלטס.

3. פאלגנדע ליסטע פון וויכטיגע ענינים וועט אייך העלפן צו פלאנירן וואס דורכצושמועסן מיטן דאקטאר, וואספארא שינויים איר ברויכט מאכן מיט אייער אינסולין סדר, און וויאזוי איינצוארדענען דעם טויש אין סדר. פאר די וואס האבן אן אינסולין פאָמפּ וועט דאס זיין אסאך גרינגער, אזויווי אויפן פאָמפּ איז מען בכלל נישט משועבד צו קיין שום סדר. אויך די וואס נעמען נאך נידלעך, אבער זיי פאלגן נאך די אנווייזונג פון "פלעקסיבעל אינסולין טערעפי", וועלן זיך אויך קענען גרינגער אן עצה געבן. די וואס זענען אבער אויף א באשטימטע אומבויגזאמע סדר, דארפן גרונטליך איבערשמועסן מיטן דאקטער אלע שינוים אינעם סדר פון עסן און שלאפן, און אפשמועסן פונקטליך די שינוים וואס מען ברויך טאן.

1. ביים סדר נאכט נעמט מען די לאנג עקטינג אינסולין פון ביינאכט, אין די 'זעלבע' צייט ווען מען נעמט עס יעדן טאג.

2. אין א געווענליכן טאג וועלן מאנכע נעמען אינסולין וואס דעקט סיי דעם נאכטמאל און סיי אן איבערבייסונג (סנעק) ביינאכט פארן גיין שלאפן. וויבאלד פסח ביינאכט עסט מען שפעטער ווי געווענליך, און מען וועט נאר עסן א קלייניגקייט אין די צייט ווען מען עסט געווענטליך נאכטמאל, וועט מען דארפן נעמען עקסטערע אינסולין ביים סדר. אויך וועט מען דארפען נעמען ווייניגער אינסולין אין די צייט ווען מען עסט געווענליך נאכטמאל. טוהט אדורך שמועסן מיט אייער דאקטער די פונקטליכע סכום צו רעדוצירן די אינסולין ביי נאכטמאל צייט, און דער סכום פון אינסולין פארן סדר.

למשל:

צפורה עסט געווענליך נאכטמאל 6:00 אווענט. זי נעמט 3 יוניטס פון H צוזאמען מיט 1 יוניט פון R. (די H דעקט דעם נאכטמאל און די R דעקט דעם איבערבייסונג פארן שלאפן.) זי עסט 60 גראם קאָרבאַהיידרעט ביי נאכטמאל. זי עסט אויך 30 גראם קאָרבאַהיידרעט 9:00 ביינאכט.

נאכן אדורך שמועסן מיטן דאקטאר די שינוים וואס וועלן פארקומען פסח ביינאכט, האט ער איר רעקאמאנדירט צו עסן דעם איבערבייסונג פון 30 גראם אנשטאט איר געווענליכע נאכטמאל פון 60 גראם. זי וועט נאר נעמען 1 מיט $\frac{1}{2}$ יוניטס פון H, האלב פון איר געווענליכער סכום, און גארנישט פון די R. ביים סדר בעפאר מוציא מצה וועט זי נעמען 3 יוניטס אינסולין וואס וועט דעקן בערך 75 גראם קאָרבאַהיידרעט.

(געדענקט דאס איז נאר א משל אייך צו ווייזען)

ביטע געדענקט: סיי וועלכע שינוי אין סדר דארף ווערן דורכגעשמועסט מיט אייער דאקטאר אדער פראפעשענאל.

בריאות כהלכה

דייעביטיס בחיי יהודי

מנחם מאיר ווייסמאנדל
אב"ד דקהל תורת חמ"ד
נייטרא - מאנסי

בעזה"י

הנה ידידי האי צורבא מרבנן מאוד נעלה במעלות ומידות טובות ונחמדות ובנשי"ק כמוה"ר צבי הירש מייזליש שליט"א דורש טוב לעמו, ולמרות רוב עיסקו בהרבצת תורה במידה גדושה, עוסק הרבה במסי"י להיטיב לבני ישראל שיש להם דייעביטיס. הן ללמדם היטב כיצד להישמר מדברים המזיקים את בריאותם. ומה גם שגופי ישראל שאינם נחבלים בשיקוץ ואכילה ושתיה שאני, ולא הרי כל כללי ידיעות שלהם היא שלנו. כי מה גם בשבתות קודש ובחגים ומועדים לששון ולעונג ולשמחה, אשר האכילה והשתיה כדת היא מנת חלקינו ממעל כהקטר חלבים ואברים. וכל זה משפיע הרבה על מידת היכולת של אנשים האלו, ע"כ מהצורך הגדול והנחוץ ללמדם איך להתנהג ומה ואיך וכמה יאכלו וישתו וישבעו ויברכו את השי"ת בבריות גופא ונהורא מעליא.

הנה ללמד סוגיא זו לבני ישראל כרוך בעבודה קשה בכמות ובאיכות שעות יממות שבועות חדשים ושנים כולם שוים לטובה, שהני"ל עושה ומרביץ באופנים השונים ובעין טוב ובאהב וחמימות הדורש לזה, וגם בכתב מזמן לזמן, אשר כל הני"ל אין עולה על הכתב מני אחוז, וגם עולה הון עתק, אשר כל זה ביחד עלו ונשתרגו על צאורו במידת טובו ורחמנותו על בית ישראל.

ומה נעים לי להודיע בשאר בת רבים אשר כל הני"ל ידוע לי היטב בקשר שיש לנו בדבר ה' זו הלכה, כי ת"ח הני"ל לא יחטיא המטרה ועושה כל מלאכתו הקודש בזריזות ולא בעצלתיים, בנאמנות ודייקנות בחישוב וישוב הדעת במידה הנכונה כדת מה לעשות בדיוק, טוב לשמים וטוב לבריות, הנה כי כן יבורך גבר בגוברין וישא ברכה מאת השם ויזכה לרב טוב הצפון לעוסקים בצרכי ציבור באמונה אכ"י"ר.

כעתירת בידידות נאמנה
מנחם מאיר ווייסמאנדל

וואס פארה
אומגעבן
האט ער
געהאט
אין
אויסזען
אין
אויסזען

הקונטרס נדפס בסיוע

"קרון משה"

זכות של אותן הנעזרים ע"י קונטרס זה יהא
לע"נ

מו"ה יצחק בן מנחם זאב ע"ה

נלביע די תמוז תשנ"ב

זכות מצות הצדקה בצירוף עם זכות נתינתה בסבר פנים יפות יעמוד

להרבני ר' משה בן בילא יהודית הי"ו

ולזוגתו אסתר בת חוה שתחי'

שיתברכו בברכה והצלחה בכל ענינים, וכט"ס,

אמן

היילונג פון אפריקע איז נישט פאר דייעביטיס טייפ 1!

בס"ד

לכבוד די רעדאקציע פון דער בלאט,

פארן אזש ביז אפריקע, וואלט איך רעקאמאנדירט א פשוט'ערע זאך. דהיינו, ער זאל זיך קויפן דעם ביכל פון דר. עטקינס, וואס דאס איז באמת דער זעלבער דיעטע וואס מען גיבט דארט אין אפריקע, און וועט דארט אויך זעהן די ריכטיגע וויטאמינען און גראזן וואס מען זאל נעמען. די אויסזיכטן און די ראטע פון אויסהיילן דעם דייעביטיס איז דער זעלבער ווי דארט אין אפריקע (אונזער מוסד "ריעים מתוקים" האט נישט קיין שייכות און קיין געלט פארבינדונג מיט דר. עטקינס). מיר האבן שוין בייגעוואוינט הונדערטער טייפ 2 דייעבעטיקס וואס זענען געווארן אויסגעהיילט בס"ד ווען זיי האבן געפאלגט דעם דיעטע פון דר. עטקינס.

בכלל א טייפ 2 וואס פארלירט א גרויסע סכום וואג וועט עפ"י רוב ווערן אויסגעהיילט פונעם דייעביטיס, ד"מ דער צוקער קאונט וועט זיין קאנטראלירט. "איבערוואג" און "טייפ 2 דייעביטיס" איז כמעט איין זאך, (טייפ 1 זענען רוב דארע מענטשען).

נאך איין וויכטיגע נקודה וויל איך דא מעררן זיין: פון לייענען דעם ארטיקל האט מען געקענט באקומען דעם געפיל, אז טייפ 1 דייעבעטיקס טראגן דעם ריזיקע פון האבן קאמפליקאציעס מיט די אויגן, נירן, און די פוס רח"ל. וויל איך דאס פארעכטן: "היינט צו טאג מיט די פארגעשריטענע ידיעות און טעכנאלאגיע, וועט א טייפ 1 נישט האבן די קאמפליקאציעס". עס זענען דא מערערע שטודיעס וואס איבערצייגן דאס (די סי סי טי שטודיע און נאך אנדערע), און ב"ה מיר זעהן דאס אויך.

איר קענט טאקע טרעפן מענטשן וואס האבן שוין טייפ 1 יארן לאנג, פון די צייטן איידער עס זענען געווען בנמצא די היינטיגע מכשירים און מעטאדן, ביי די דאזיגע קען זיך פארווארפן די קאמפליקאציעס. אויך ביי די וואס האבן טייפ 2 וואס דאס איז שווער צו קאנטראלירן (אן דעם ריכטיגן דיעטע), קען זיך אפטמאל טרעפן שווערע קאמפליקאציעס פונעם צוקער, ווי פראבלעמען מיט די אויגן, נירן און פוס ל"ע. אבער ביי די וואס האבן טייפ 1 וואס דאס איז היינט זייער גרינג צו קאנטראלירן איז אויסדריקליך נישטא די אלע אויבנדערמאנטע קאמפליקאציעס.

איך וויל אייך מחזק זיין מיט די געוואלדיגע ארבעט פון מעררן זיין דעם ציבור געזונטהייט און מעדיצינישע זאכן, און אייער מעדיצין שרייבער ר' ז. פאשקעס נ"י טוט א געניטע און פראפעסיאנאלע ארבייט אויף א שפראך וואס יעדער פארשטייט. וכל המציל נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא.

הכו"ח הק' צב"י הירש מייזליש

מנהל המוסד "ריעים מתוקים" - פריינט מיט דייעביטיס

צוליב די געוואלדיגער נאכפראגע פון לייענערס פון "דער בלאט", בנוגע דעם ארטיקל וועגן דאקטוירים אין אפריקע וואס טוען אויסהיילן דייעביטיס, ווילן מיר דא קלאר מאכן עטליכע נקודות.

מאנכע מענטשן מאכן א טעות ביים ריכטיג פונאנדערשיידן דעם חילוק פון טייפ 1 און טייפ 2 דייעביטיס. "טייפ 1" מיינט אז דער פענקריעס, דער "גלענד" וואס פראדוצירט אינסולין, ווערט אפגעשוואכט און אפגעשטארבן, און קען מער נישט פראדוצירן דעם אינסולין. דערפאר נעמט א טייפ 1 טעגליכע אינסולין איינשפריצונגען צוצושטעלן דעם אינסולין געברויך וואס דער קערפער קען שוין נישט אליינס פראדוצירן.

"טייפ 2" צוקער קומט געווענליך פון איבערוויכט. דער קערפער ווערט פארנאכלעסיגט, און איינס פון די קאמפליקאציעס איז א צעמישעניש אינעם מאס צוקער אין קערפער. ביי א "טייפ 2" קען געווענליך דער צוקער ארויפגיין ביז גאר שעדליכע מאסן, און דאס דארף ווערן קאנטראלירט מיט מעדיצין. טייפ 2 קען ווערן פארערגערט אז מיזאל דארפן אנקומען צו אינסולין איינשפריצונג, דאס מיינט אבער נישט אז זיי ווערן א טייפ 1, א טייפ 2 בלייבט א טייפ 2. אבער דער טייפ 2 דייעביטיס קען ווערן אויסגעהיילט דורך פארלירן וואג מיט א שטרענגע דיעטע.

אלזא, פאר טייפ 1 דייעביטיס איז דערווייל נישט דא קיין שום רפואה אינעם גאנצן כדור העולם, ווי עס איז קלאר געשטאנען אין דעם ארטיקל אז "פאר דזשאווענייל דייעביטיס האבן זיי נאכנישט קיין רפואה", אין אנדערע ווערטער מיינט דאס אז "פאר טייפ 1 האבן זיי נישט קיין רפואה", עס איז היינט הך, דזשאווענייל דייעביטיס איז טייפ 1 דייעביטיס (געווענטליך באקומט מען דאס אין די אינגע יארען). זיי האבן נאר אויסגעהיילט טייפ 2 דייעבעטיקס וואס האבן שוין גענומען אינסולין, דער שרייבער האט זיך דערפאר טועה געווען אז זיי האבן אויסגעהיילט טייפ 1.

דער סך הכל איז: דער קאטעגאריע פון טייפ 1 האט נישט צוטאן מיט נעמען אינסולין, אויך האט עס נישט צו טון מיט לאנג יעריגע צוקער, אויך איז עס נישט קיין שווערערע סארט פון די מחלה, עס איז פשוט א אנדערע מין מציאות, אז דער פענקריעס פראדוצירט נישט קיין אינסולין, (עס האט גארנישט מיט די פארדייאונג סיסטעם), עס איז באמת לגמרי נישט קיין "מחלה" נאר א "מצב" וואס מען קען ב"ה קאנטראלירן, [אן קיין שום דיעטע].

אויסצוהיילן טייפ 1 דייעביטיס איז א בחינה פון "תחיית המתים" עס האט נאך קיינער אין דער וועלט נישט לעבעדיג געמאכט א טויטן פענקריעס.

פאר דעם טייפ 2 דייעבעטיק וואס קען זיך נישט ערלויבן צו

א זיסע חלום וואס איז פארווירקליכט געווארן

געדריקט אין "דער איד"

באטייליגט עטליכע מנינים פון בחורים און אינגלעך מיט דייעביטיס, ווי מען האט געהאט די געלעגנהייט צו זען א דעמאנסטרעישען וואס האט זיי אויסגעלערנט וויאזוי אויס צו רעכענען פארשידענע מאכלים, (ווי עס איז באקאנט אז די וואס האבן טייפ 1 דייעביטיס דארפן נישט גיין אויף קיין שום דיעטע, זיי קענען אלעס עסן, נאר זיי דארפן קענען אויסרעכענען די קאָרבאָהיידרעט פון די עסן צו וויסן וויפיל אינסולין צו געבן). אויך האבען זיי געהאט די זכיה צו הערן דברי התחזקות פון כ"ק אדמו"ר מקאלוב שליט"א, וואס איז באקאנט מיט זיינע דרשות פון חיזוק, ער האט אריין געבלאזען א געוואלדיגען חיזוק אין זייערע הערצער.

דער תועלת פון די אלע אסיפות איז אז זיי זאלן זיך טרעפן איינער מיטן צווייטען און מאכן דארט קשרים צו האבן א פריינט מיט דייעביטיס. די עלטערן זאגן אז דאס ברענגט נאך די גרעסטע תועלת פאר די קינדער ווייל זיי קענען אנהאלטן מיט אנדערע דורך טעלעפאן אדער בריווען וכדומה. די קינדער ווערן ממש נתהפך נישט צום דערקענען, פארדעם איז טאקע דער נאמען פין דעם מוסד "ריעים מתוקים - פריינט מיט דייעביטיס".

דער קונטרס וואס דער מוסד "ריעים מתוקים" האט לעצטנס ארויסגעגעבן און ארויסגעשיקט "פונים קדימה" אויף חודש תשרי וואס איז געשריבן אויף אידיש און אויף ענגליש האט געהאט א מעכטיגן אפקלאנג אין די גאנצע וועלט. דאקטוירים האבן גערופען בעטן נאך פון די קונטריסים צו קענען דאס אויסטיילן פאר אלע זייערע אידישע פאציענטן. רבנים זענען ארויס פון התפעלות פון די שיינע הלכה'דיגע תשובות אינעם חלק "דין קדימה", וואס זענען געשריבן געווארן דורך די רבנים וואס זענען באהאווענט אין די ענינים, אזוי אז אנדערע רבנים וואס זענען נישט אזוי באקאנט אין די מציאות זאלן קענען ענטפערן פאר די שואלים כהלכה. טייל פון די משיבים זענען הרה"ג ר' מנחם מאיר ווייסמאנדל שליט"א אב"ד נייטרא מאנסי ונשיא המוסד, הרה"ג ר' שלמה יהודה וויינבערגער שליט"א מו"צ בהתאחדות הרבנים, הרה"ג ר' אברהם יהושע העשיל פריעדלאנדער שליט"א רב דבית החולים מיימאנידיס ומח"ס החולה בהלכה און נאך אנדערע.

אויך האט דער מוסד אהער געשטעלט א סעודת מלוה מלכה דעם פארגאנגענעם מוצש"ק פרשת בראשית, ווי עס האבן זיך

ער מוסד ריעים מתוקים האט ווידער אמאל באוויזן דאס וואס האט אויסגעקוקט ווי א ווייטער חלום, א הערליכן שבת התועדות פאר מיידלעך אין די יארגאנג פון 19 ביז 21 וואס האבן דייעביטיס. עס איז פארגעקומען אין א באשיידען פלאץ אין די געגנט פון מאנסי, כדי נישט צו ציען אויפמערקזאמקייט פון אנדערע מענטשן. עס זענען געקומען צופארן מיידלעך פון איבער די וועלט צו קענען בייוואוינען אזא היסטארישער שבת.

במשך פון דעם שבת האבן די קינדער געהאט די געלעגנהייט צו הערן דרשות פון די פירערס פונעם מוסד זיי אויסצולערנען פארשידענע ענינים וועגן דייעביטיס, וואס דאס וואלטן זיי קיינמאל נישט געקענט קונה זיין פון קיין שום דאקטער אין דער וועלט. אויך האבן זיי געהאט די געלעגנהייט אויסצושמועסן פריוואט אדער ברבים אלע ענינים וואס זיי האבן נאר געוואלט וויסען. אפילו די שפילן וואס מען האט געשפילט דורך דעם שבת זענען געווען אינפארמאטיוו פאר די ענינים פון דייעביטיס אויף א גרינגן אופן. ווי אויך זענען פארשידענע קונטריסים און מתנות געווארן אויסגעטיילט.

גאר הערליכע און אינהאלטסרייכע דרשות זענען געהערט געווארן דורך דעם שבת. הר"ר פנחס יונג שליט"א מנהל פון דעם מיידל שולע בית רחל, האט געהאלטען א הערליכן שמועס איבער ענינים פון אחדות אין סימפאטיע איינער צום צווייטן. מרת הערצאג שתחי' טאכטער פון ר' עזריאל טויבער שליט"א, האט אויך געהאלט א שיינעם שמועס אויף ענינים פון אמונה און בטחון. די מיידלעך זענען אהיים געגאנגען מיט פולע באגאזשען פון ידיעות און התחזקות אין אלע ענינים.

ת ש ת ת ש ת ת ש ת ת ש ת

אויב האט איר שוין געשפירט דעם טעם פון

א שבת מיט פריינט מיט דייעביטיס

טוט איר אוודאי שוין פון פאראויס קוקן אויף דעם קומענדיגן שבת התועדות וואס וועט זיין אין די זומער אי"ה.

פאר מער איינצעלהייטן רופט נאך פסח 845-352-7532

הצלה איל א חלום
וואס ווערט
פארווירקליכט

טייערע פריינט,

קדמה פניו בתודה בזמירות נריע לו. עס איז נישטא די ווערטער צו שילדערן די געוואלדיגע חסדים וואס דער אייבערשטער האט געטון מיט אונז, אז מיר האבן די מעגליכקייט ווייטער מזכה צו זיין אזויפיל אידן מיט אזא וויכטיגער נוצליכער קונטרס, פאר'ן הייליגן יו"ט פסח הבעל"ט. כה יתן ה' וכה יוסיף אז מיר זאלן קענען גיין "פאר אויס" ווייטער ארויס צו העלפן דעם כלל ישראל מיט חיזוק, עצות און ידיעות אזויווי ביז אהער.

אין די הגדה געפינען מיר "חכם מה הוא אומר: מה העדות... אשר צוה ה' אתכם? ואף אתה אמר לו... אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן". מיר וועלן נישט מאריך זיין מיט די דיוקים. די גמרא זאגט דער טעם פארוואס אין מפטירין ... מען טאר גארנישט עסן נאכן קרבן פסח, כדי מען זאל נישט צוקומען צו עסן דעם פסח מיט מער ווי איין חבורה. באמת דארף מען פארשטיין פארוואס איז געגעבן געווארן די מצוה פון קרבן פסח דוקא מיט א חבורה?

נאר מען קען דאס מסביר זיין מיט א שיינע הקדמה וואס איך האב געהערט, אויפן פסוק "זכרתי לך חסד נעורידך... לכתך אחרי במדבר... לכאורה איז שווער, פארוואס ווערט דאס פאררעכנט פאר א חסד? האבן דען די אידן געהאט אן אנדערע ברירה? האבן זיי געוואלט בלייבן אין מצרים?

נאר ס'איז באקאנט אז פיר פינעפטלעך פון די אידן האבן נישט זוכה געווען ארויס צו גיין פון מצרים. וואס איז געווארן מיט די קינדערלעך פון די משפחות? נאר די אידן וואס זענען יא פארבליבן האבן אדאפטירט און אויפגעצויגען די יתומים און האבן געטון מיט זיי א חסד, און זיי מיטגענומען ווען די אידן זענען ארויס פון מצרים, אפילו זיי האבן געוואוסט אז מ'גייט אין מדבר, א ריכטיגער ארץ לא זרועה. דאס איז "חסד נעורידך", די חסד וואס זיי האבן געטאן מיט די קינדערלעך.

מען קען אפשר מוסיף זיין צו דעם, אז טאקע אין דעם זכות, וואס די אידן האבן נאך זייענדיג אין מצרים די ערשטע נאכט פסח אריין גענומען די קינדער צו זיך אין שטוב, און מיט זיי צוזאמען געפראוועט דעם סדר נאכט, דאס האט זיי געגעבן זכותים צו קענען אויסגעלייזט ווערן פון מצרים. דערפאר דארף מען מקיים זיין די מצוה פון קרבן פסח מיט א "חבורה", צו ווייזן דעם כח און זכות פון אחדות און חסד, וואס נאר דורך דעם איז כלל ישראל אויסגעלייזט געווארן פון מצרים.

דאס פרעגט דער חכם: "מה העדות... אתכם?" מיט א לשון רבים, פארוואס דארף דאס זיין מיט א רבים, מיט א "חבורה"? אויף דעם ענטפערט מען אים אין מפטירין... כדי מען זאל זיך האלטן מיט אחדות מיט א חבורה, והבן.

הנוגע לעניינינו, דער תפקיד פון אונזער מוסד איז צו ערמעגליכן צו טאן חסד איינער מיטן צווייטן. "ריעים מתוקים" - "פריינט מיט דייעביטיס" העלפן ארויס איינער דעם צווייטן. מען קען נישט מצליח זיין איינער אליינס, נאר מיט "זיסע פריינט" וואס פארשטייען איינער דעם צווייטן, און לערנען איינער דעם צווייטן, און טוען חסד איינער מיטן צווייטן, ובעזר השם נקדם ונצליח.

אויך ווילן מיר דערמאנען דעם חשובין עולם וואס פארשטייט אוודאי אז אונזערע פעולות זענען פארבינדן מיט גרויסע הוצאות, דער דאזיגער קונטרס אליינס האט אונז אריין געשלעפט אין שווערע געלטער. בעטן מיר אז איר זאלט זיך באטייליגן מיט אונזערע וואונדערע הוצאות. "מנת דילן דלמקדמין" און איר זאלט אריין שיקען אייער ברייטהארציגע נדבה "פרש בארמותא". ובזכות זה זאלט איר געהאלפן ווערן בבני חיי ומזוני רויחי, ורחמי מן קדמיה, אכיה"ר.

מיר זענען מתפלל א תפלה קדם אבוהון דבשמיא אז מיר זאלן שוין זוכה זיין צום "שמח תשמח ריעים מתוקים, כשמחך יצירך בגן עדן מקדם", און מיר זאלן אלע אינאיינעם זוכה זיין מקדם צו זיין פני משיח צדקינו, בב"א.

א כשרין און פרייליכן פסח
הקי צב"י הירש מייזליש
בלאאמו"ר הרה"ג מהר"י שליט"א
אב"ד אוהעל יצ"ו

נ"ב, ספעציעל מקדמין אנו בברכה די בארימטע "קדם" וויין פירמע, וואס זענען אונז געשטאנען צו הילף מיט שטיצע, און מיט צייט. זאל זיי דער אייבערשטער באגליקן אין אלע זייערע וועגן, ובכל אשר יפנו יצליחו

מכתבים למערכת

לכ" הרב מייזליש שליט"א

איר קענט זיך נישט פארשטעלן, אפילו איר מיינט אז איר קענט, זאג איך אייך אז איר קענט זיך נישט פארשטעלן מיינע געפילן נאך "מוצאי שבת בשלח".

דאס געפיל צו זיצן ביי איין טיש מיט נאך מיידלעך. ווייבלעך מיט דייעביטעס און אויבן אן "אונזער פירער ר' הערשל מייזעלס" ערקלערנדיג אלעס אזוי ראויג איבער און איבער! אה! דאס בילד! עס האט זיך אלעס געלוינט! די חיזוק וואס כ'האב פון דארט גענומען, איז אומבאשרייבליך!!!

אין אמת'ן אריין, הייבט זיך עס אן מיט א פאר יאר צוריק, ווען איך האב געהערט פון אייער גרופע, האט איר מיר געגעבן א ווייבל'ס טעלעפאן נומבער. כ'האב לאנג געצווייפלט צו כיזאל איר רופן ווייל

ביז היינט האב איך נישט געוואוסט פון אזא זאך ווי צו רעדן אפן וועגן מיינ דייעביטעס. אבער נאכן רעדן, האב איך אראפגעלייגט מיט אזא שמחה: ס'איז דא נאך איינער אויף די וועלט וואס פארשטייט מיר, נאך איינער אין די זעלבע שיד ווי מיר! כ'האב ממש געוויינט פאר שמחה, די ערשטע מאל וואס כ'בין געווען אזוי פרייליך!

היינט איז נאך בעסער. איר האט מיר געגעבן אזויפיל "ריעים מתוקים" מיט וועס זיך צו קענען דוכשמועסן אין פאל פון נויט און פון פרייד, אבער איבער אלעם: איר געט אונז דעם געפיל אז ווען מ'דארף הילף, אדער אן עצה, קען מען אייך געבן א ריף!

השי"ת זאל העלפן אז אלע אידן זאלן זיין געזונט, איר זאלט שוין נישט דארפן אנפירן אזא גרופע ווען אונזער זיסער פריינד משיח וועט אונז אנטקעגן קומען בב"א.

ח.ש.ה.ל.

לכבוד מיינ זיסער פריינט ר' הערשל שליט"א

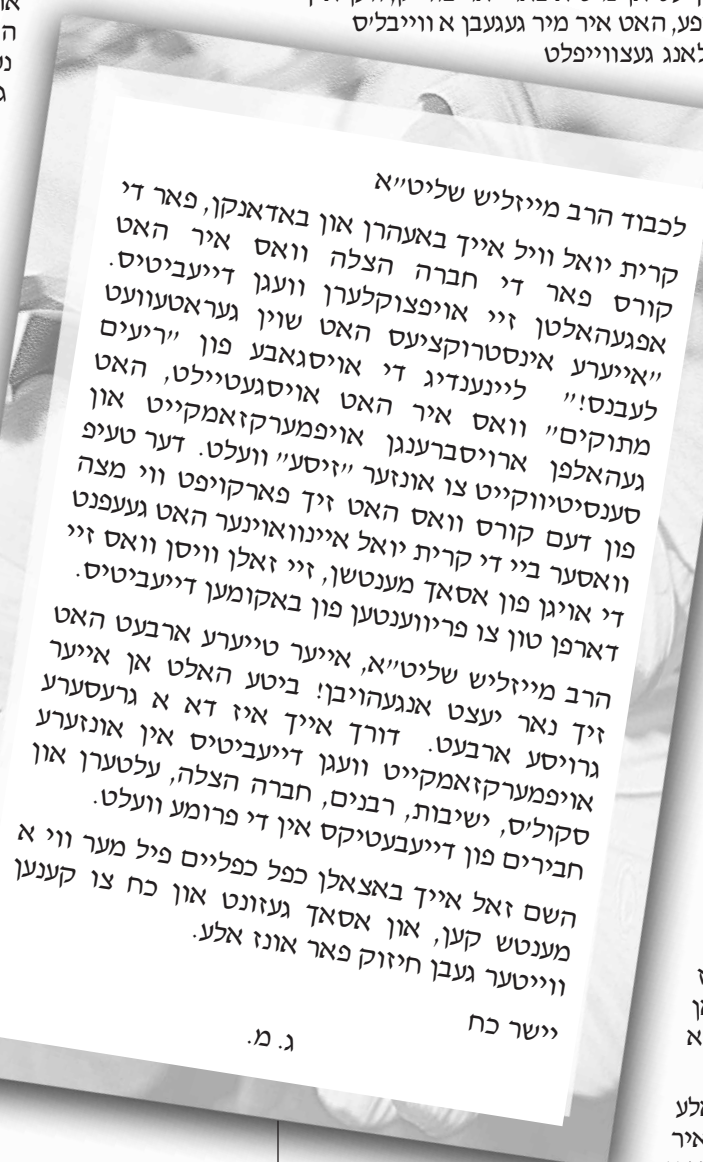
איך וויל מיט דעם דאזיגען בריוו איך הערצליך באדאנקן פאר די עצות און ידיעות וואס איר האט מיט מיר מיטגעטיילט. איך שפיר ווי איר האט ממש געראטעוועט מיין לעבן. מיינ מעשה גייט שוין צוריק עטליכע יאר, וואס דער דאקטער האט מיר געזאגט אז איך האב אביסעל צוקער, און איך זאל זיך "וואטשען". פארשטייט זיך אז איך האב געפאלגט, און איך האב נישט געגעסן קיין שום צוקער, איך האב זיכער געמאכט צו קויפן נאר צוקער-פרייע קוכן און מזונות, איך האב נישט געגעסן קיין שום נאשערייען, נאר פרעצעלס ווייל עס האט דאך נישט קיין צוקער, די חלה ביי אונז אין שטוב איז געווארן געבאקן אן קיין צוקער. אבער מיינ צוקער איז געווארן ערגער און ערגער, דער דאקטער האט מיר געזאגט אז איך האב נישט קיין אנדערע ברירה נאר אנצוהייבן נעמען מעדיצינען, וואס איך האב דאס זייער נישט געוואלט.

ווען איך האב געליינט די ארטיקלן אין די היימישע צייטונגן וועגן אייער מוסד, האב איך מיט גרויס פרייד אנגערופן אייער טעלעפאן נומבער, און נאך איין שמועס מיט אייך, האב איך אנערקענט מיין טעות, וואס איך בין מן הסתם נישט דער איינציגער מיט דעם טעות, "נישט נאר פון פשוטע צוקער דארף מען זיך אכטונ געבן - נאר יעדע קארבאהידרעט הייבט אויף דעם צוקער". היינט צו טאג באטראכט איך גאר אנדערשט א מאכל, איך קוק מער נישט וויפיל צוקער עס האט, נאר וויפיל קארבאהידרעט עס ענטהאלט. היינט ווייס איך שוין אז פרעצעלס מאכט מיינ צוקער ארויפגיין צו סכנה'דיגע נומבערס, צוקער-פרייע מזונות איז פאר מיר סס המות, חלה אן צוקער איז פאר מיר פונקט ווי חלה מיט צוקער. אויך האב איך אנגעהויבן נעמען די וויטאמינען וואס איר האט מיר מיינען געווען. מיינ דאקטער קען זיך נישט גענוג אפוינדערען ווי מיינ צוקער האט זיך געטוישט צום בעסערונג אין אזא קורצע צייט.

טייערער ר' הערשל אזויווי איר האט אויף זיך גענומען די ארבעט פון העלפן אידישע דייעבעטיקס, דארפט איר טון די ארבעט בשלימות, איר דארפט ארויסגיין און שרייען אין די גאסן, שרייבן אין די צייטונגען מער וועגן דעם נושא, עס האנדעלט זיך דא פון טויזענטער אידישע לעבנס, ווי קען מען דא צוקוקען ווי אזויפיל אידען מיינען אז זיי טוען פאר זייער געזונט וואס זיי דארפן, און דערוויל טוען זיי דאס פארקערטע!

עס בלייבט מיר נאר איבער אייך צו געבן א ברכה פון א גוטן פריינט, איר זאלט מצליח זיין אין אייער עבודת הקודש פון מציל זיין אידישע נפשות, "וכל המציל נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא", איר זאלט זוכה זיין צוזאמען מיט אייער ב"ב שתחי' צו א געזונט לעבן, מיט נחת פון אייערע קינדערלעך געזונטערהייט ביז די הינדערט און צוואנציג יאר, אמן.

ווי עס שרייבט מיט פיל דאנקבארקייט
הק' א.ד.מ.

האט איר אן איבריגע מינוט? געדענקט "ריעים מתוקים" שרייבט אונז אפאר זיסען פריינטליכע ווערטער

מפתח העניינים

§ נ מכתבים למערכת

§ ד דברי קדימה

§ ? חדשות וגם ישנות

א זיסער חלום איז פארווירקליכט געווארן
היילונג פון אפריקע איז נישט פאר טייפ 1!

§ ה בריאות כהלכה – מתוק לחכי

היו נכונים
כזיתים מצה
קורצע ידיעות אויף פסח
ד' כוסות
הכנות לפסח רשימה

§ ו' דיין קדימה

הקדימה
תשובות

§ יז דברים מתוקים

ריעים מתוקים • צבי הירש מייזליש
בנשיאות הרה"ג ר' מנחם מאיר ווייסמאנדל שליט"א אב"ד נייטרא מאנסי יצ"ו

Friends With Diabetes
31 Herrick Ave. • Spring Valley, NY 10977 • (845) 352-7532
RabbiMeisels@FriendsWithDiabetes.org

כל הזכויות שמורות להמו"ל - איסור השגת גבול ידוע

דער ציל פון דעם קונטרס איז נאר אויפצוברענגען און אדורך שמועסן די ענינים וואס זענען
נוגע צו דייעביטיס סיי אין הלכה און סיי פונעם מעדיצינישען שטאנדפונקט. מיר בעטן אבער איר
זאלט נישט מחליט זיין צו טון זאכען פון דא, ביטע רעדט אדורך הלכה שאלות מיט א רב,
און מעדיצינישע שאלות מיט א דאקטער. מיר נעמען נישט קיין שום אחריות דערויפ.

Friends With Diabetes
ריעים מתוקים

© Friends With Diabetes – ריעים מתוקים –
March '02 – ניסן תשס"ב

No reprints allowed
without prior permission.

פונים קדימה

ניסן תשס"ב לפ"ק

קביצת דורשי ידיעות מעולם הדייעביטיס

ריעים

מתוקים

דין קדימה

חדשות
וגם ישנות

ספעציעלע פסוק במלאגע

דף ז' - ט"ז